

Mendelova univerzita v Brně
Zahradnická fakulta v Lednici

ZAHRADNĚ ARCHITEKTONICKÁ STUDIE BURIANOVA NÁMĚSTÍ V BRNĚ
Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce
Ing. Iva Hradilová

Vypracovala
Kateřina Galíková

Lednice 2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Kateřina Galíková**
Studijní program: Zahradní a krajinářská architektura
Obor: Zahradní a krajinářská architektura
Název tématu: **Zahradně architektonická studie Burianova náměstí v Brně**
Rozsah práce: 30 stran a obrazové přílohy – návrh

Zásady pro vypracování:

1. Vyhledejte a prostudujte literární prameny či jiné relevantní podklady vážící se k danému tématu. Vytvořte metodiku práce a věnujte se terminologii daného tématu.
2. Najděte vhodné příklady řešení zahradně architektonických úprav náměstí u nás i v zahraničí. Vybrané příklady navštivte, zdokumentujte a proveďte jejich podrobnou analýzu. Věnujte pozornost problematice požadavků kladených na tyto prostory.
3. Získané poznatky porovnejte, shrňte a specifikujte problematiku zahradně architektonických úprav těchto objektů. Na jejich základě formulujte obecná východiska pro navrhování tak, aby vyhovovala soudobým potřebám obyvatel i města.
4. Proveďte analýzu lokality a na základě získaných informací z předchozí práce navrhnete vhodné zahradně architektonické řešení s ohledem na prostorové, provozní a funkční uspořádání. Svou zahradně architektonickou studii doložte vypovídajícími grafickými přílohami – situace, půdorys, řezy, perspektivy, axonometrie, detaily apod.

Seznam odborné literatury:

1. SITTE, C. *Stavba měst podle uměleckých zásad*. 1. vyd. Praha: ABF-ARCH, 1995. 111 s. ISBN 80-901608-1-6.
2. NORBERG-SCHULZ, C. – KRATOCHVÍL, P. – HALÍK, P. *Genius loci: krajina, místo, architektura*. 2. vyd. Praha: Dokořán, 2010. 219 s. ISBN 978-80-7363-303-5.
3. NORBERG SCHULZ, C. *Genius loci: K fenomenologii architektury*. Praha: Odeon, 1994. 221 s. ISBN 80-207-0241-5.
4. GEHL, J. – GEMZOE, L. *Nové městské prostory*. Brno: Era, 2002. 263 s. ISBN 80-86517-9-8.
5. GEHL, J. *Život mezi budovami : užívání veřejných prostranství*. 1. vyd. Brno: Nadace Partnerství, 2000. 202 s. ISBN 80-85834-79-0.
6. GEHL, J. *Města pro lidi*. Brno: Partnerství, 261 s. ISBN 978-80-260-2080-6.
7. HRŮZA, J. – ZAJÍC, J. *Vývoj urbanismu. : II.díl*. 1. vyd. Praha: ČVUT, 1999. 191 s. ISBN 80-01-01549-1.
8. HRŮZA, J. – ZAJÍC, J. *Vývoj urbanismu I*. 1. vyd. Praha: ČVUT, 1997. 115 s. ISBN 80-01-01342-1.
9. AMBROŽOVÁ, Z. – KULHÁNKOVÁ, Z. *Hlavní náměstí malých měst v ČR. Urbanismus a územní rozvoj*. 2011. sv. 14, č. 2, s. 25–31. ISSN 1212-0855.
10. AMBROŽOVÁ, Z. *Main Squares of Small Towns*. 1. vyd. Brno: Mendel University in Brno, 2015. 168 s. ISBN 978-80-7509-299-1.

Datum zadání bakalářské práce: prosinec 2013

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2016

L. S.

Kateřina Galíková
Autorka práce

doc. Dr. Ing. Dana Wilhelmová
Vedoucí ústavu

Ing. Iva Hradilová
Vedoucí práce

prof. Ing. Robert Pokluda, Ph.D.
Děkan ZF MENDELU

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: Zahradně architektonická studie Burianova náměstí v Brně vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Lednici dne 18. 4. 2017

Poděkování

Na tomto místě bych velice ráda poděkovala své vedoucí práce Ing. Ivě Hradilové, za cenné rady při konzultacích a za skvělé vedení práce. Dále bych ráda poděkovala svojí rodině a blízkým přátelům za pomoc a podporu během celého studia na Zahradnické fakultě. Také děkuji všem, kteří mě za celou dobu studia i psaní bakalářské práce podporovali.

Obsah

1. Úvod	6	5.1.12 Fotodokumentace stávajícího stavu	42
2. Cíl práce	6	6. Návrhová část	43
3. Metodika	6	6.1 Východiska řešení	43
4. Teoretická část	7	6.2 Zahradně architektonické řešení prostoru	43
4.1 Základní pojmy	7	7. Diskuze	45
4.2 Historický vývoj náměstí	7	8. Závěr	46
4.3 Funkce a aktivity veřejného prostoru a náměstí	8	9. Souhrn	46
4.4 Současné trendy v tvorbě náměstí	12	10. Resumé	46
4.5 Příklady náměstí ve světě a v České Republice	13	11. Seznam použitých zdrojů	47
4.5.1 Ribe Cathedral Sqare, Ribe, Dánsko	13	12. Seznam obrázků	47
4.5.2 Church Square St. Remigius, Borken, Německo	14	13. Seznam příloh	50
4.5.3 Náměstí Jana Pavla II., Zadar, Chorvatsko	15		
4.5.4 Kungsbacka Torg, Kungsbacka, Švédsko	16		
4.5.5 Náměstí Svobody, Brno	17		
4.5.6 Konečného náměstí, Brno	18		
4.5.7 Náměstí Velké Moravy, Staré Město	19		
4.5.8 Piazzetta u Kaple sv. Kosmy a Damiána v Emauzích, Praha	20		
4.5.9 Shrnutí, porovnání a východiska	21		
5. Zahradně architektonická studie	22		
5.1 Analytická část	22		
5.1.1 Analýza širších vztahů	22		
5.1.2 Analýza bližších vztahů	24		
5.1.2.1 Přírodní podmínky	26		
5.1.2.2 Historie Žabovřesk	26		
5.1.3 Analýza náměstí v Brně	28		
5.1.4 Typologie náměstí v Brně	28		
5.1.5 Analýza povrchů a mobiliáře	31		
5.1.6 Analýza funkcí	33		
5.1.7 Analýza vizuálních vazeb	33		
5.1.8 Analýza územního plánu	33		
5.1.9 Analýza zeleně	37		
5.1.10 Analýza provozu	39		
5.1.11 Problémový výkres	39		

1. Úvod

Každý přes něj prochází. Je středem pozornosti. Je jedinečné, monumentální i malé. Nabízí nám spoustu aktivit, je dostupné i nedostupné, otevřené i uzavřené. Ale vždy má své unikátní postavení v rámci města. Role náměstí je v dějinách urbanistické koncepce velmi významná. Prochází proměnami, jeho podstata a role je však od pradávna zachována. Náměstí je místem setkávání, konverzování, odpočinku, ale i pohybu. Jeho důležitost, jako ústředního celku města, si lidé dneska možná uvědomují méně než dřív, ale i tak, přirozeně se na těchto místech shlukují. Možná i proto, že je podstata jednoho hlavního náměstí ve městě potlačena spoustou dalších náměstí. Spousta náměstí v současnosti podstupuje různé rekonstrukce a úpravy. Je jenom na nás, abychom dohlédli na to, aby bylo zachováno kouzlo onoho historického místa. Náměstí není jenom o setkávání. Je to důkaz promyšleného stavitelství a tvorby celého lidského bytí, snoubí se zde dohromady všechny možné funkce, včetně dopravních uzlů, bydlení, zeleně, vodních prvků, odpočinku, restauračních zařízení, cyklistické a pěší dopravy. Jde o důležité místo pro všechny obyvatele města. A je právě na nás, jak budou náměstí vypadat, až po nich budou běhat naše děti.

„Úprava těchto nejvýznamnějších veřejných prostorů i u méně známých měst znamená cílené směřování k všeobecné prosperitě. Při navrhování v historickém prostředí je třeba respektovat a citlivě zohlednit genia loci, charakter zástavby, reflektovat historickou stopu, ale zároveň vytvořit místo atraktivní pro dnešní obyvatele.“ (Ambrožová a Kulhánková, 2011, s. 25)

„Město je zvláštní struktura, jemná a kompaktní, uzpůsobená k tomu, aby chránila plody lidské civilizace.“

Lewis Mumford

2. Cíl práce

Cílem práce je vypracování zahradně architektonické studie, odrážející současné přístupy k navrhování veřejného prostoru. V teoretické části se pojednává o historickém vývoji náměstí, funkci veřejného prostoru a náměstí ve městě, což je dokladováno několika tuzemskými a zahraničními příklady. Analytická část je věnována průzkumům modelového území, na jejichž základě bylo navrženo zahradně architektonické řešení náměstí.

Výsledkem je zahradně architektonická studie náměstí, která dbá na všechny ohledy potřeb místních obyvatel a uživatelů prostoru, zároveň do prostoru přináší originální citlivé řešení toho, jak by náměstí mohlo vypadat. Důraz je kladen na funkčnost prostoru, provoz, vizuální a estetickou stránku, a také na práci s vegetačními prvky, které jsou klíčovým prostředkem zahradní a krajinářské tvorby.

3. Metodika

Zahradně architektonická studie byla vypracována na základě teoretické a analytické části, přičemž teoretická část obsahuje nastudování literatury týkající se daného tématu, tedy náměstí, veřejného prostoru a současné tvorby náměstí. Prvním krokem bylo nastudování literatury, ze které byla vypracována teoretická část práce, samozřejmě za využití poznatků za celou dobu studia. Jako první bylo důležité si stanovit základní pojmy, které se práce týkají. Následně byl popsán historický vývoj, funkce náměstí a současné trendy v jeho tvorbě. Příklady byly zvoleny na základě podobnosti s řešeným územím, kompozičně popsány, důležité bylo postihnout jak zahraniční realizace, tak příklady z České republiky.

Základem analytické části bylo stanovení modelového území, tedy Burianovo náměstí. To bylo zvoleno na základě vhodného veřejného prostoru, který je zanedbaný a zasloužil by si obnovu. Analytická část sestává v první řadě z terénních průzkumů, které byly prováděny přímo na místě, za pomoci fotografické dokumentace a zakreslování do mapy. Důležitá byla i dostupnost, vzhledem k terénním průzkumům. Po ujasnění hranic modelového území bylo potřeba udělat všechny potřebné analýzy. Základem bylo teoretické nastudování územního plánu, poté následovalo mapování v terénu. Velkým pomocníkem zde byly internetové mapy. Bylo nutné si stanovit základní výčet analýz, které jsou pro následný návrh důležité. Analýzy širších a bližších vztahů jsou vyhotoveny na základě dobré znalosti města Brna. Důležité je i nastudování historie místa. Následuje analýza všech náměstí města Brna, ze kterých je poté sestavena typologie náměstí. Následují analýzy na místě, které vyžadovaly velké množství fotografické dokumentace, jako analýza povrchů, mobiliáře a vizuálních vazeb, přičemž byly zdokumentovány i okolní fasády domů. Funkce byly taktéž popsány na místě. Analýza územního plánu zachycuje nejdůležitější koncepce, které se týkají modelového území. Dendrologický průzkum byl proveden dle metodiky Šimka, přičemž každý strom i skupiny keřů byly zaneseny do inventarizační tabulky. Analýza provozu byla provedena pozorováním, následně zanesením do mapy. Z těchto všech analýz vychází problémový výkres, který naznačuje pozitiva, hrozby a potenciál území, z něj jsou sestavena východiska řešení.

Návrhová část sestává z řešení modelového prostoru. Nejdříve jsou stanovena východiska řešení, která jsou reflektována v autorském řešení prostoru, které je popsáno slovně. Samotná zahradně architektonická studie je dokladována grafickými přílohami, tedy situací, řezpohledy, axonometrií a perspektivami.

4. Teoretická část

4.1 Základní pojmy

Náměstí

Náměstí je veřejný prostor, který je ohraničen zástavbou domů. Jeho dominantou bývá významný architektonický objekt jako radnice, kostel nebo třeba divadlo, v jeho centru se často nachází vodní prvek, morový sloup, nebo jiný umělecký objekt. Náměstí je nositelem architektonických hodnot města, je to místo častého setkávání lidí, odehrává se zde městský společenský život. (Ambrožová a Kulhánková, 2011; Wikipedia, 2017)

Veřejný prostor

Veřejným prostorem se rozumí veškerý prostor, který pro nás, lidi, občany a uživatele prostoru vymezuje samotné město. Nejedná se jenom o samotné město, ale o venkovní prostor, kam se můžeme jako člověk svobodně podívat, navštívit a využít prostor k nějaké aktivitě. (Gehl, 2012)

4.2 Historický vývoj náměstí

První doklady o vzniku centrálního prostoru pochází už z období neolitu, kdy se lidé začali usazovat, začali tvořit první stálější sídla, a shlukovali svá obydlí kolem centrálního prostoru s ohništěm. Prostor byl z jedné strany chráněný, tedy bezpečný. Sídla pomalu začínala dostávat urbanistickou strukturu, ale o vzniku měst, cíleně komponovaných tak, aby se opravdu dalo hovořit o vzniku archetypálních vztahů, které později tvoří urbanistickou koncepci města, ze které čerpáme inspiraci dodnes, spadá do období antiky. (Ambrožová a Kulhánková, 2011; Hrůza a Zajíc, 1995)

Nejnámějššími kulturami antiky jsou kultury antického Řecka a Říma. Více než důležitou roli zde sehráli Etruskové, jelikož na místech jejich původních osad později vznikala významná římská města. Pro řeckou kulturu bylo zpočátku typické zakládání posvátných okrsků, pro uctívání božstev, jako jsou do dnes místa se silným geniem loci, například Delfy, Olympia nebo Didyma. Základní skladebné prvky řeckého města byly vytvořeny právě v Athénách. Mimo Akropoli a svatou cestu byla jedním ze základních skladebných prvků agora, tedy městské centrum, které je charakterizováno dodnes aktuálními funkcemi, jelikož právě sem byl soustředěn život obyvatel, a to od demokratického hlasování, až po obchod. (Hrůza a Zajíc, 1995)

Agora sehrála klíčovou roli dnešního náměstí. „Význam agóry byl vyjádřen v bohatství jejího vybavení, zahrnujícího chrámy, velké sloupové síně – stoi, terasy, místa pro jednání městské rady – buleuteriony, a samozřejmě též uměleckou výzdobu např. sochami hrdinů. Zvláštní poslání agóry bylo zvládnutím, že její plocha byla vymezena symbolickými kameny nazývanými horoi.“ (Hrůza a Zajíc, 1995, s.59).

Dalším člověkem, který výrazně ovlivnil vývoj měst, byl Hippodamos z Milétu. Je autorem šachovnicovitého schématu, podle kterého byla města stavěna, tento pravidelný systém ulic se vžil jako šachovnicovitý půdorys, nebo také hippodamický půdorys, či zástavba. Příkladem je řecké Priene, kde jsou ulice vedeny po vrstevnicích, a jsou kolmo protnuté dalšími uličkami, terén je překonán pomocí schodů. Na šachovnicovitém půdorysu je postaven i přístav u Athén, Pireus, další města tohoto půdorysu jsou například Thurioi nebo Sybaridy. (Hrůza a Zajíc, 1995)

Řím byl, jak je známo, založen na sedmi pahorcích. Na úpatí mezi Kapitolem a Palatinem vzniká nejstarší tržní místo, a to Forum Romanum. Řím vznikl jako organicky rostlé město. Nejstarší útvary naplňující funkci náměstí vznikaly jako fóra, což je obdoba řecké agory, jelikož fóra také byla veřejným shromaždištěm, kde se odehrávaly nejdůležitější veřejné akce. Řím je známý velkým množstvím veřejných budov, jako jsou lázně, knihovny, divadla, či baziliky. Ve 4. století v Římě stálo 11 fór, například Trajánovo fórum. (Hrůza a Zajíc, 1995)

Tam, kde nebyla městská centra a byla potřeba obrany a řízení města, bylo zbudováno tzv. castrum neboli vojenský tábor, který původně nepočítal s civilním obyvatelstvem. Princip se ale osvědčil, a začal se používat i pro normální města. Princip castra je založen na orientaci dvou na sebe kolmých ulic, tedy os, orientovaných od severu k jihu. Na křížení os bylo položeno fórum, a okolo něj nejdůležitější veřejné budovy. Toto členění měst je zachované například ve Vídni, Paříži, Florencii, Kolíně nad Rýnem, nebo v Bologni. (Hrůza a Zajíc, 1995)

Ve středověku vznikají nová města organicky rostlá, navazují na pozůstatky římských měst. Nově založená města mají zpravidla pravidelný charakter. Nejdříve se přemýšlelo nad uliční sítí a umístěním hlavního tržiště. Města začala přirozeně vznikat na křižovatkách cest, především obchodních, na různých ostrovech, na soutocích řek, či kolem významného naleziště surovin. Důležitý byl i celkový obvod hradeb, který měl být co nejmenší, kvůli obraně. Česká města mají dispozice různorodé, jelikož nikdy neležela na území, které ovládala Římská říše, tudíž se u nás s půdorysem typu castrum nesetkáme. Města vznikají většinou kolem bývalých slovanských osad nebo kolem naleziště nerostných surovin. Za Přemysla Otakara I. vznikají organicky rostlá města, jejichž dominantou je kostel, poté až tržiště, které bylo nepravidelného tvaru. Důležitým mezníkem v zakládání měst byla vláda Přemysla Otakara II., kdy bylo na území Českých zemí založeno více jak 100 měst. (Ambrožová a Kulhánková, 2011; Hrůza a Zajíc, 1995)

Renesance přináší fakt, že lidé chápou město jako fenomén, nejenom jako místo k bydlení a obraně. Nově zakládaná města jsou pravidelná, stávající města jsou dotvářena a rozšiřována o renesanční koncepci staveb. Město je najednou chápáno jako celek, který je tvořen ulicemi, náměstími a skupinami budov, které na sebe vzájemně kompozičně navazují. Renesanční myšlení je vyjádřeno především v traktátech významných myslitelů, např. Vitruvius, Filarete nebo Alberti, nejvýznamnějším architektem této doby se stal

Andrea Palladio. Renesance má kořeny hlavně v Itálii, nejvýznamnějšími renesančními městy jsou Florencie, Benátky, Řím, Pisa, Turín, Ferrara nebo Palma Nuova. Ve Florencii je hlavním renesančním náměstím Piazza Annunziata, která byla zastavěna postupně, vždy se ale při stavbě myslelo na systém arkád okolo náměstí. V Benátkách je renesančním ústředním prostorem Náměstí sv. Marka. Ze světových měst byly renesancí nejvíce ovlivněny Paříž, Londýn, se svým parkovým náměstím Covent Garden, Kodaň, Stockholm nebo Naarden. V českých zemích je to Praha, Český Krumlov, Pardubice, Moravská Třebová nebo Jindřichův Hradec. (Hrůza a Zajíc, 1995)

Období baroka a klasicismu je charakteristické rychlým nárůstem obyvatel měst, jelikož dochází k objevu manufaktury, rozvoji obchodu, řemesel a zámožných objevů, což vede k velké urbanizaci přístavních měst. Toto období jde proti proudu renesance, proti její pravidelnosti, jelikož velikost a kapacita měst na pravidelnost nestačí. Baroko je zaměřeno na detail, rozmanitost, ale i spořádanost. Tyto myšlenky jsou realizovány za pomoci různých tvarů náměstí, ze kterých je veden trojzubec ulic, tvořící hlavní osy města. Nejvýznamnějšími příklady jsou Řím – Náměstí sv. Petra ve Vatikánu, římské náměstí Piazza Navona a náměstí na Kapitolu. Dalšími významně barokně přestavěnými městy jsou Paříž, Lyon, Bordeaux, Nancy, Versailles, Londýn, Manchester, Liverpool nebo Edinburgh, dále Petrohrad, Tver, Washington, Madrid, Berlín, Vídeň, Postupim, Drážďany, Stockholm, Kodaň nebo Amsterdam. Z českých měst se baroko významně dotklo hlavního města Prahy. (Hrůza a Zajíc, 1995)

Devatenácté století přináší především průmyslovou revoluci, dochází k masivním zástavbám měst, rozvoji továren, mechanizaci, automobilizaci. Tady nastává zlom, kdy města přestávají lidem stačit, prostředí přestává být zdravé, nastávají ekologické a hygienické problémy. Největšími mezníky v architektuře byla Haussmanova přestavba Paříže a vznik městského okruhu Ringstrasse ve Vídni. V tento moment si lidé a architekti začali uvědomovat roli zeleně, parků, a celkově městských prostorů. Architektura a urbanismus se znovu zaměřuje na člověka a jeho potřeby. Nejde jenom o ekologické problémy. Devatenácté století je důkazem lidské vynalézavosti, především technických prvků, bez kterých bychom si neuměli život představit, jde o zavedení elektřiny, ústředního topení, tramvajové a autobusové dopravy. Vznikají také železobetonové konstrukce a třeba výtahy. Toto století definovalo mnoho urbanistických postupů, které nebyly dodnes překonány. Jsou stavěny nové obytné domy, vznikají sídliště, veřejné parky. Přirozeně se některé necitelné zásahy snažíme odstranit – sídliště, jejich vzhled, funkčnost, návaznost na město, nevhodné úpravy historických budov, přeměna historického náměstí na křižovátku apod., vznikají však další nové prostory jako místo pro novou tvorbu. (Hrůza a Zajíc, 1995)

Devatenácté a dvacáté století přináší mnoho tendencí, které se snažily přijít na správné uspořádání města, které by vyhovovalo všem sférám, jak výrobě a továrnám, tak lidem, kteří by bydleli v zóně oddělené parky apod. Silným bodem byla poválečná období, kdy se lidé potřebovali vzpamatovat z válečných útrap a města potřebovala opravit. Vzniká spousta

nových stylů a tendencí v architektuře. Náměstí ale stále zůstávají ve městech, se svojí prapůvodní funkcí setkávání a odpočinku. Některá byla přestavbami zničena, jiná naopak zlepšena, je tedy velkou otázkou, jak se k navrhování náměstí v dnešní době postavit. Jedním faktem jsou náměstí s historickou podobou, druhým jsou pak náměstí, která uměle vznikají třeba právě na sídlištích nebo jako dopravní uzly. (Hrůza a Zajíc, 1995)

Je tedy otázkou, co s nešťastně vzniklými prostory. Je potřeba se na věc dívat vždy ze dvou stran. Některé prostory, i když ne na první pohled povedené, také mohou nabízet nové prostory pro zahradně architektonické úpravy. Je tedy na nás, jak se k této problematice postavíme.

4.3 Funkce a aktivity veřejného prostoru a náměstí

„V kontextu pěšího pohybu města, jeho prostupnosti formou pěších tahů a propojení, musí být nutně uplatněny i ulice a náměstí, mnohdy i celé zóny, se statutem pěších. Zahrada uplatňovaná v těchto klasických urbánních prostorech – na ulici a na náměstích – zrcadlí svými formami spíš opak podstaty přírodního prostředí parku. I zde však krajinářští architekti nacházejí adekvátní formy, aby dali ožít duchu zahrady všude tam, kde je to možné. Před svěže zelenými koberci trávníků, které mají místo v parku, ale na náměstí vyznívají jejich křehké formy vody a povrchů terénu, rafinovaně komponované jako protijed asfaltové poušti. Sofistikované pěšební systémy dávají šanci rozkvést masám květin do abstraktních obrazů, dotvářejících nejen horizontální, ale i vertikální plochy dokonce někdy i celé prostorové struktury, spoluvytvářející podstatu těchto tradičních urbánních prostorů. Do budoucna je potřebné usměrnit pěší pohyb tak, aby se stal přirozenou součástí cest k cíli, z domova do zaměstnání ze zaměstnání k nákupům, jídlu, gastronomii, rekreaci, kultuře, společenským setkáním a zpět domů. Aby se pěší pohyb stal součástí denních povinností a zájmů, aby se městský člověk nemusel proplétat bludištěm podchodů, křižovatek a ve stálém doteku nebo střetu s motorovou dopravou, ale aby ideálně procházel jakýmsi smysluplným labyrintem, který člověka v doteku blahodárné rajské zahrady logicky dovede k jeho denním programovým cílům... Už od dob renesančního manýrismu je zahradní prostor utvářen divadelně, scénograficky, především ve spojení s instalací artefaktů a různými formami performance. V souvislosti s uplatněním forem a ducha zahrady v ulicích a na náměstích, dostávají zvláštní poslání v těchto prostorech nová média, především zvuk a světlo, dotvářející programové specifickou atmosféru, v níž městský člověk často vycítí svoji šanci být chvíli hercem nebo divákem. Z interiérů galerií se do ulic a náměstí měst stěhují výstavy soudobého umění jako dřívější přirozená součást zahrady, dnes městské krajiny.“ (Damec a Wilhelmová, 2015, s.105)

Veřejný prostor by měl primárně sloužit lidem. Aby mohl naplnit svoje poslání, je potřeba, aby prostor lidí přitahoval, tedy plnil určité funkce. Zde je nástin klíčových aktivit, a tedy zároveň i funkcí, které by měl prostor ve městě lidem nabízet. Aktivit, kterými můžeme

čas venku ve veřejném prostoru trávit je mnoho, lze je kvalifikovat jako aktivity nezbytné, volitelné a společenské. (Gehl, 2000)

Nezbytné aktivity jsou takové, kterým se nemůžeme vyhnout, jde tedy o jakýkoliv pohyb po ulici, ve městě. Jedná se o chůzi na zastávku tramvaje, chůzi do školy, cestu do práce nebo o návštěvu obchodu. Oproti tomu aktivity volitelné jsou již podmíněny naší vůlí, a to ve chvíli, kdy se rozhodneme jít se projít do parku nebo si na chvíli sedneme na lavičku. Aktivity společenské už ovšem obsahují i jiné aspekty, nejenom chůzi, posezení nebo zastavení se. Zahrnují pohyb více osob v prostoru, jejich vzájemné pozorování, naslouchání, následně i kontakt, ať už se svými známými nebo s náhodnými kolemjdoucími. Právě ona lidská potřeba kontaktu, navazování přátelství, budování si společenského postavení apod. vedla ke vzniku náměstí, ať už to byla potřeba setkání nebo prodeje. Samotná potřeba sociálních kontaktů a společenského života, která je člověku vlastní, podmínila vznik samotných měst, městských ulic a veřejných budov. (Gehl, 2000)

Původní tradice, kdy se již od dob antiky náměstí stavěla kolem sakrální dominanty, která byla uzavřena zástavbou domů, vede k myšlence, že vzniklý ohraničený prostor je najednou náměstím, hlavně v dnešní době. K tomu, aby náměstí bylo opravdovým náměstím, které bude plně splňovat svoje společenské funkce, je ovšem potřeba mnoha dalších faktorů. Toto je důvodem vzniku prázdných obestavených míst, nebo míst tvořených křižovatkou, nazývaných náměstím. Stavba náměstí byla předem promyšlená, průhledy a pohledy na dominanty nejsou náhodné. Ulice, které ústí na náměstí, pohledy daleko více umocňují. (Sitte, 1997)

Nejdůležitějším faktorem, v jakékoliv sféře stavitelství a architektury, vždy bude lidské měřítko. Celkové proporce staveb jsou důležitější než jejich absolutní velikost, jelikož i obrovská a krásná dominantní budova na náměstí se na velké a rozlehlé ploše velmi snadno ztratí, a najednou začne postrádat svůj smysl, svoji dominantní funkci. Velmi dlouhou dobu bylo lidské měřítko v městských prostorech opomíjeno. Zájmy lidí často stály až na posledním místě, jelikož během několika posledních desetiletí se rozmohla automobilová doprava. Rozmohla se až v takové míře, že chodec byl auty doslova vytlačen z prostoru pro něj vymezeného. Během 20. století byly pěší trasy doslova ucpány auty. Cesta do škol i zaměstnání se najednou stala velmi složitou, neprostupnou. Začalo docházet k dezintegraci městských prostor, jakožto funkce ulice a náměstí samotných. Dnes se tento fakt snažíme velmi těžko napravit, návrat k původní funkci městských tříd zabere ještě hodně času a úsilí. (Gehl, 2012; Kratochvíl, 1996; Sitte, 1997)

Současným potenciálem navrhování veřejných prostorů je se zaměřit na pěší provoz, který bude realizován pomocí bezpečného systému pěších tras a motivací lidí k tomu, aby co nejméně používali auta. A naopak se zaměřili na pěší a cyklistickou dopravu, jejíž propagace se stane součástí každodenního života obyvatel měst. (Gehl, 2012)

S pěší a cyklistickou dopravou úzce souvisí používání městské hromadné dopravy, jelikož všemi zmíněnými druhy přepravy osob se i značně sníží ekologická stopa, a města se tak díky menší intenzitě smogu a hluku stanou příjemnějším prostředím pro všechny obyvatele. Možností je např. zpoplatnění vjezdu autem do centra města, jak je tomu třeba v Londýně, kde počet aut výrazně klesl. Výborným příkladem, kde byla cyklistická doprava integrována do města, je Kodaň. Díky bezpečným trasám jsou lidé více motivováni k jízdě na kole, a prospějí tak nejenom sobě. Skvělý systém cyklistické dopravy mají vybudovaný třeba i v Římě, Amsterdamu, Mnichově nebo Vídni. (Gehl, 2012)

Mnohdy stačí málo, aby byla rušná ulice plná dopravy přeměněna na pěší zónu. Příkladem je New Road v anglickém Brightonu, Kodaň, Oslo, Lyon, Londýn, Portland nebo jihoamerická Bogota. To vše jsou dobré příklady měst, kde se myslelo především na chodce. Skvělou inspirací jsou třeba italské Benátky, kam automobilová doprava nebyla nikdy zavedena. Naprosto zásadní funkcí městského veřejného prostoru je pocit bezpečí. V mnoha městech je to samozřejmě v určitých čtvrtích obrovský problém, obecnou vizí je, že ve městě by se člověk měl bezpečně cítit kdekoliv. Důležité jsou přechody mezi sektory ve městě, je třeba oddělovat soukromý, polosoukromý a veřejný prostor. Jedině tak je možné dobře naplánovat využití prostoru a jeho základní funkce. Dále je proto možné vytvořit systém automobilové, veřejné hromadné, cyklistické i pěší dopravy, díky které také vzniká pocit bezpečí, jelikož je pohyb po městě najednou snadný. Aby v městském veřejném prostoru mohlo docházet k různým aktivitám, jako je sport, hry, kulturní akce, je nejdříve potřeba kvalitním způsobem naplnit několik základních funkcí, na které se potom tyto další aktivity napojují. Kvalitně navržený prostor se pozná podle neustálé aktivity různých skupin lidí. Základní funkcí každého veřejného prostoru je rekreace, která se dá realizovat mnoha způsoby. (Gehl, 2012)

Chůze

Chůze je základní způsob přemísťování osob z jednoho místa na druhé. Důležitým faktorem pro chůzi je velikost prostoru, kterým člověk prochází. Prostor musí být takový, aby se chodec mohl pohybovat svým tempem a nebyl přítom ve velkém davu lidí, měl by být tedy dostatečně široký. Zásadní roli hraje i povrch cesty, který by neměl chůzi ztěžovat. Roli hraje i věk a zdravotní stav chodce. Nesmíme opomíjet ani hendikepované lidi, pro které je pohyb ve městě občas velkým problémem. (Gehl, 1996, 2012)

Příjemná vzdálenost pro příjemnou chůzi se uvádí jako 500 m, což splňují i velké metropole, jelikož většina městských center má rozlohu asi 1 x 1 kilometr. Předpokladem pro kvalitní pěší tah je dostatečný prostor. K němu se jako další kritérium přidává počet lidí na ulici. Dalším faktorem je množství překážek a zastavení na ulici. Pro chodce je velmi nepohodlné, když si nemohou vychutnat požitek z procházení se, když se neustále musejí vyhýbat překážkám, jako jsou sloupy pouličního osvětlení v chodnících, nevhodně umístěné popelnice, kontejnery, sloupky, zastávky veřejné dopravy, či zábradlí. Nepříjemná je i chůze

v hustém zástupu lidí. Klasickým problémem velkých měst je příliš velké množství lidí čekajících na zelené světlo na přechodech. (Gehl, 2012)

Pokud se chceme vyhnout tomu, aby se lidé pohybovali přes trávníky a tvořili si vlastní cesty, je důležité pěší tahy volit tak, aby logicky navazovaly na okolí, jinak si lidé stejně vyšlapou trasu tak, aby jim to více vyhovovalo. Vhodné jsou trasy přímé, bez zbytečných oklik. To samé platí i pro zvolený druh dlažby, ta by neměla nijak zpomalovat a omezovat pohyb lidí, především starších osob a dětí. (Gehl, 2012)

Při tvorbě ulic je občas nutné překonávat terén. Schodiště by měla být doplněna rampou, aby se prostor stal bezbariérovým, protože už jenom pohled na dlouhé schodiště tvoří psychickou bariéru, a většina lidí se jí raději vyhne. Fyzickou bariéru musejí dennodenně řešit lidé na invalidním vozíčku, lidé vyššího věku, kteří se hůře pohybují a maminky s kočárky. Proto je ideální, když je možné pro překonání terénu použít více variant přechodu, třeba rampu se schodištěm a eskalátory. Chůze po rampách je daleko příjemnější. Nejméně vhodným řešením jsou podchody pod silnicemi. Pěší často nemají jinou možnost, než je použít, jelikož je dopravní situace nad zemí komplikovaná a nebezpečná. Samozřejmě, výjimka potvrzuje pravidlo, někdy se i prostor tvořený schodištěm může stát přívětivým, otevřeným a dobře prostupným prostorem, příkladem je třeba Piazza di Spagna v Římě nebo prostor před operou v Sydney. (Gehl, 2012)

Postávání, zastavení

Zastavení se je důležité, důležitější je ovšem zůstat. Lidé se ve veřejném prostoru zastavují z mnoha důvodů, ale musí je něco zaujmout. Může jít o setkání se známými na ulici, může to být náhodné setkání neznámých kolemjdoucích. Lidé se mohou zastavit na chvíli, ale aby na místě opravdu zůstali, nebo na určitý prostor zacílili a úmyslně se na něj vydali, musí zde najít něco zajímavého. Nejčastěji se lidé shlukují na okraji prostoru, ať už podél fasád domů nebo na předělu dvou prostorů s různou funkcí. Je to tím, že z takového místa mají větší přehled o okolí. Pocit bezpečí zde hraje důležitou roli, jelikož člověk se cítí nejlépe, když má krytá záda. (Gehl, 1995, 2012)

Důležitá je rozmanitost prostředí, aby si člověk udržel pozornost na různých detailech, které ho na místě zaujmou. Důležité jsou i opěrné body, jako jsou zídky, sloupky, nebo stromy, které udržují pozornost i přímý kontakt s návštěvníky, jelikož lidé se při rozhovoru přirozeně rádi opřou třeba o stěnu nebo právě sloupek. (Gehl, 2012)

Sezení

Pokud prostor návštěvníka zaujme, bude se chtít zdržet déle, začne tedy hledat místo, kam by si sednul. Přirozeně si vybírá bezpečné místo, jako jsou polohy, které mají chráněná záda. Snad i podvědomým výběrem místa k sezení je to místo takové, odkud je dobrý výhled. Může to být výhled do krajiny, na náměstí, do parku, nebo jenom na zajímavý detail v podobě květinového záhonu či kašny. Místo je ideálně kryté, tudíž je zde menší hluk než v okolí. Důležitý je také počet lidí v prostoru, jelikož příliš lidí na jednom místě, sedících moc blízko, narušuje tzv. přirozenou osobní bublinu, a prostor přestává být pro pobyt příjemný. Jako primární jsou k sezení využívány lavičky a židle přímo k této činnosti určené. Tyto prvky by měly tvořit základ pro příjemný pobyt ve městě. Nesmíme opomenout sedací prvky sekundární, jimiž se rozumí veškerá ostatní vybavenost, kterou lze využít jako místo k sezení, jsou to třeba schody, terasy, kašny, fontány, pomníky, podstavce či kameny. Mobiliář by měl také postihovat všechny sociální skupiny lidí, což znamená, že by měl obsahovat posezení z příjemných materiálů pro starší osoby, ale i moderní mobiliář, který by pro starší lidi nebyl vhodný – různé designové prvky k sezení, či ležení (Obr. 1). (Gehl, 2012)

Důležitou součástí městské scény jsou neodmyslitelná venkovní posezení přilehlých kaváren, barů a restaurací. Tento fakt vnáší do prostoru novou dimenzi využívání prostoru, kde se propojuje pěší provoz s posezením. Stejně jako je tomu v soukromém sektoru, že posezení na balkoně, terase a v předzahrádce se stále těší své oblibě, je to i ve sféře veřejné, kde se tento trend stále více prosazuje. Trend pouličních kaváren se rychle rozmohl po celém světě. V dnešní době už je život bez pouličních kaváren takřka nepředstavitelný. Propojení pohostinství s posezením venku dalo kavárnám zcela novou tvář, která proměnila celou městskou scénu. Přesouváním židlí si lidé mohou prostor adekvátně přizpůsobit svým potřebám, či aktuálnímu počasí. (Gehl, 2012)

Obr. 1: Dostatek příjemného prostoru k sezení je základem úspěchu veřejného prostoru, Londýn

Setkávání, pozorování a naslouchání

Setkávání je pro veřejný prostor klíčové. Prvním kontaktem je vůbec fakt, že je člověk ve společnosti, i když anonymní. Může lidi kolem sebe pozorovat, naslouchat jim, může jenom vnímat zvuky ulice a hudbu pouličních umělců. Tohle je základem pro živé a přívětivé město. Spadají sem veškeré aktivity, při kterých dochází k jakémukoliv shlukování lidí, ať už je to poslouchání hry na saxofon před obchodním domem, demonstrace, festival, karneval nebo čekání na zastávce. Lidé se vždy dostanou do kontaktu s jinými lidmi. Pro pozorování ruchu ve městě je důležitý dobrý výhled, který je často problém najít, setkáváme se s rušivými elementy, výhledem zastíněným budovami nebo auty apod. Proto je tolik restaurací a kaváren situovaných ve vyšších patrech, aby lidé měli výhled a mohli pozorovat lidi ostatní. Nejdůležitější jsou prvky umístěné v úrovni očí, kde je naše vnímání nejintenzivnější, zde je problémem vizuální smog, hodně měst se potýká s problémem zaplavení reklamami apod. (Gehl, 2012)

Důležitá je vizuální otevřenost a uzavřenost přízemního parteru ulice. Ve všední dny, kdy ulicemi proudí davy lidí, všechny podniky jsou otevřené, lidé jimi proudí ven a dovnitř, nakupují, baví se. Naopak uzavřené stěny, nejenom zatažené vitríny ve večerních hodinách a o víkendu, ale i plné fasády, které nám nenabízejí žádný pohled a kontakt s lidmi, navozují nebezpečnou atmosféru, jelikož se člověk najednou na ulici ocitá sám. Konverzace je další činností ve veřejném prostoru. Je otázkou, do jaké míry je to na rušných ulicích pro lidi příjemné, jelikož ve velkých městech bývá velký hluk z motorové dopravy. V každém městě jsou zóny, kde je konverzace příjemnější. Lidé zvyklí žít ve městech už hluk často vůbec nevnímají. Důležité je zde pak použití sedacího mobiliáře, který dokáže ovlivnit kvalitu konverzace. Jedná-li se o řadu laviček daleko od sebe, početnější skupina nebo rodina si nedokáže sednout tak, aby všichni pohodlně seděli, viděli na sebe a ještě si povídali. Gehl (2012) upozorňuje na tvorbu tzv. konverzačních ostrůvků, které jsou zdánlivě náhodným seskupením laviček a třeba i stolku ve vhodném úhlu tak, aby si lidé mohli vybrat, jestli budou sedět sami, nebo se k sobě naopak natočí, a mohou si tak pohodlně povídat.

Hra a venkovní aktivity

Přirozeně nejenom soukromý prostor je pro sebevyjádření. Spousta lidí žijících v bytech nemá vlastní venkovní prostor, proto ho vyhledává venku, tedy ve veřejném prostoru. Díky současné politické situaci je ve městech najednou možná obrovská spousta aktivit, které tak samozřejmě dříve nebyly. Jedná se o pouliční festivaly, slavnosti, průvody, demonstrace či shromáždění, je to hudba ve veřejném prostoru, jsou to taneční vystoupení, koncerty, slavnosti jídel, vína atp. Mnoho lidí věnuje svůj volný čas i sportu venku, procházkám a odpočinku v parcích. Lidé jsou čím dál více limitováni pobytem v klimatizovaných kancelářích, stresový syndrom je v práci čím dál silnější, používání počítače je automatické. Doba se změnila a málokdo pracuje venku. Reakcí lidského těla je tedy touha pobývat ve volném čase venku. (Gehl, 2012)

Asi nejvýraznějšími aktéry jsou v tomto případě děti. Jejich vynalézavost nezná hranic, pokud je prostředí alespoň něčím zajímavé, dokáží se bez problému zabavit. Proto nesmíme opomíjet i detailní, drobné hrací prvky, jako obyčejné vodní stříky či malé toky vody (Obr. 2). Parky i jiná prostranství by vždy měla myslet na pohyb a potřeby nejenom dětí, ale i seniorů. (Gehl, 2012)

Cyklistika

Cyklisté jsou důležitou součástí městské infrastruktury. Mnohá města se už stačila cyklistům přizpůsobit, jiná se o to snaží, některá vůbec, přitom velká většina měst má vhodný terén pro cyklistickou dopravu. Vzhledem k ekologickým tendencím posledních let by budování cyklotras mělo být ve městech samozřejmostí. Základem je také úspěšná integrace kol do města v podobě přístupnosti městské hromadné dopravy, která má vymezená místa pro cestující s kolem. Problémem v mnoha městech je právě nenávaznost na hromadnou dopravu, nebezpečí způsobené špatně zaparkovanými auty, silnou a rychlou automobilovou dopravou a nenávazností jednotlivých cyklistických tras vzájemně na sebe. Dobrým alternativním řešením je pronájem kol ve městě. Toto je výhodné především pro turisty, navíc služba je ve většině měst bezplatná. V mnoha městech je jízda na kole naprosto automatická a bezpečná. Právě z těchto měst bychom si měli brát příklad. Jde především o země Skandinávie, Holandska a Německa, kvalitní cyklistickou dopravu ale najdeme třeba i v Belgii nebo Francii. Pro pohyb ve městě je tedy důležité propojit všechny jeho části, právě jako parky, náměstí a nábřeží pěšími tahy a souvislou zelení, aby byl pohyb plynulý a bezpečný. (Damec a Wilhelmová, 2015; Gehl, 2012)

Základem úspěchu tvorby ve veřejném prostoru je nejenom kvalitní mobiliář, cestní síť, její povrch a dostatečná bezpečnost, je to celý koncept, zahrnující správné měřítko zvolené tak, aby se ve městě člověk necítil stísněný nebo naopak netrpěl agorafobií. Důležitý je plynulý pohyb chodce, který je bezpečný, a navazuje na městskou hromadnou dopravu, parky a náměstí. (Gehl, 2012)

Obr. 2: More London – ideální místo pro pobyt, hru, setkání i odpočinek

4.4 Současné trendy v tvorbě náměstí

Současné trendy v zahradní a krajinářské architektuře se ubírají neustále dopředu. Každým rokem se na výstavách a veletrzích představují nové tendence, trendy i módní prvky a rostliny. Tato sorta se každým rokem mění, vždy je oblíbeného něco jiného. V posledních letech je často používaná povrchová úprava kovových materiálů Corten, který teď vidíme v mnoha nově vznikajících realizacích, nebo třeba grafický beton, který se objevuje v různém provedení, například jako barvená velkoformátová dlažba nebo detail.

Mnoho dnešních realizací, obnov náměstí, je zaměřeno na zapomenuté, menší prostory ve městech, které ovšem mohou sloužit zcela plnohodnotně, tak jako hlavní náměstí v centru města. Jde o zaměření se na detaily a vnesení co možná nejvíce forem zeleně do měst, protože lidé si čím dál více uvědomují nejenom její estetickou funkci, ale i ekologickou. Do měst se vrací použití rostlin v nádobách, čím dál oblíbenější jsou zelené střechy a fasády.

V souvislosti se současnými trendy v navrhování náměstí mluvíme především o tzv. squarech. Jde o malá náměstí, která jsou upravována na obytná náměstí, splňující všechny jeho funkce. Prostory jsou pro návštěvníky příjemné z mnoha důvodů, především jde o rozměr prostoru, který reflektuje lidské měřítko, což je pro příjemný pobyt v prostoru klíčové. V současné době je navíc propojení tzv. slepých míst ve městě velmi aktuální, jelikož současná tvorba neustále čerpá ze systémů zeleně metropolí, kde tento systém dobře funguje, příkladem je Londýn, Berlín, Mnichov, Paříž nebo Kodaň. Cílem je propojený systém městské zeleně. (Damec a Wilhelmová, 2015)

Při realizacích parků se čím dále více dbá na ekologické výsadby, čímž jsou myšleny výsadby společenstev rostlin, které potřebují méně intenzivní údržbu než třeba klasické záhony. Časté jsou i kombinace s vodním prvkem, který je regulován vodními rostlinami jako biotop. Těmito ekologickými realizacemi proslul hlavně Atelier Dreiseitl. Jejich neznámější realizací je Tanner Springs Park v Portlandu z roku 2005, kde je pracováno s motivem mokřadu a mělkého jezera, spojeného s parkem. Další známou realizací je Postdamer Plaza v Berlíně z roku 1998, ovšem i přes toto datum realizace zde atelier nastínil problematiku dešťové vody. Ta se shromažďuje v jezeře a dále napájí okolní zeleň a zelené střechy. Na systém dešťové vody jsou navíc napojeny okolní budovy, které vodu využívají na splachování toalet, což v té době byla nadčasová myšlenka, kterou je nutno v 21. století opravdu akutně řešit.

Tyto tendence se ovšem neobjevují jenom v realizacích parků, ale určité podoby a obměny můžeme najít i v realizacích náměstí. V současnosti je více než aktuální otázka nakládání s dešťovou vodou ve městech, která z většiny končí v městské kanalizaci. Na povrch pak vyplouvají další realizace, které pracují s dešťovou vodou, příkladem může být Water Square v Rotterdamu (Obr.3), z roku 2013, kde autoři pracují s myšlenkou dešťové vody jako dočasného estetického prvku. Voda se za deště rozlije do okolních kanálů, utvoří

jezero, hravé potůčky apod. Tento trend je i přesto pořád relativně mladý, ale je nutné ho podporovat a s dešťovou vodou ekonomicky a ekologicky nakládat.

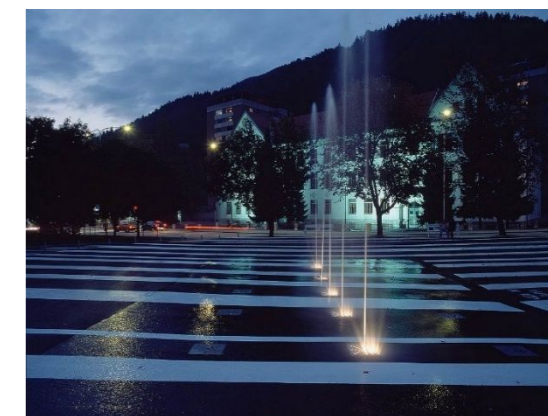
Dnešní realizace nejsou jenom o náměstí jako takovém, jde o komplex prvků, které dotváří prostor, dělají ho atraktivním, lákají návštěvníky a dokáží je v prostoru udržet. Můžeme tedy hovořit o využití moderních médií, jako jsou různé světelné instalace, zvukové efekty, například v netradičním použití vodních prvků, vodní prvky samotné, videoinstalace. Jde o hru s dlažbou či malými objekty, které se na náměstí nacházejí, nebo o různé instalace uměleckých děl. Dobrým příkladem netradičního použití povrchů, hry vody a světla je Náměstí Čufarjev, ve slovinské Jesenici. (Obr. 4)

Současnými trendy jsou i netradiční povrchy a použití dlažby jinak, než je obvyklé. V soudobých realizacích se setkáváme třeba s pryžovými povrchy, tvořící nejen herní prostory pro děti, ale i netradiční herní prvky, které dokážou malým návštěvníkům nabídnout nové formy zábavy. Na jedné straně vidíme použití přírodních barev, které korespondují s ekologickým záměrem, na druhé straně můžeme pozorovat tendence použití netradičních barev, s kombinacemi různých materiálů, příkladem jsou třeba netradiční herní prvky v Riem Parku v Mnichově. Důležité jsou i sedací prvky. Je důležité, aby se v realizacích objevovaly nejenom klasické, ale i moderní a originální kousky mobiliáře, které opět přitáhnou pozornost lidí.

Nejde jednoznačně říct, kam se budou trendy ubírat, je ovšem jasné, že otázce dešťové vody a alternativnímu použití zeleně, jako jsou zelené fasády a střechy, se určitě nevyhneme. S rostoucí mírou urbanistické zástavby se musíme snažit vnášet co možná nejvíce zeleně spojené s příjemnými prostory určenými k rekreaci. Dnešní tendence směřují k propojování systému zeleně ve městech, také je vidět snaha o zobytnění veškerých městských prostorů, jako jsou křižovatky – kruhové objezdy a smyčky. Úkolem dnešních realizací náměstí je citlivá obnova historických náměstí, která nenaruší jeho původního genia loci, a obnova zanedbaných míst, která doposud nemohla naplnit svůj potenciál.

Obr. 3: Water Square, Rotterdam

Obr. 4: Náměstí Čufarjev, Slovinsko

4.5 Příklady náměstí ve světě a v České republice

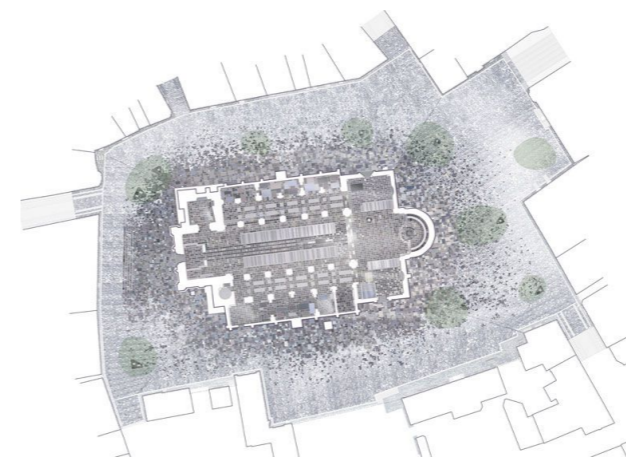
Vzhledem k velkému množství zahraničních realizací náměstí zde byly vybrány jako vhodné příklady ty realizace, kde sakrální stavba tvoří dominantu náměstí. Jde především o vhodné provozní řešení, o celkově příjemný prostor pro návštěvníky a zaměření na detail, například vkladu dlažby nebo v pobytovém mobiliáři. Příklady z České republiky byly vybrány podle typologie náměstí, zachycují nové realizace náměstí, které v současné době naplňují funkce náměstí a zároveň je kladen důraz na jejich estetickou stránku.

4.5.1 Ribe Cathedral Square, Ribe, Dánsko

Ribe Cathedral Square je unikátní prostor před dánskou katedrálou v Ribe, která je dominantou tohoto náměstí. Autorem projektu je ateliér Schonherr, který dokázal propojit kulturně historické prostředí s moderním a čistým provedením celého prostoru. Stal se vítězem soutěže pro obnovu náměstí kolem katedrály, která započala v roce 2010, realizace byla dokončena roku 2012.

Náměstí je tvořeno jednotnou plochou, která celý prostor otevírá a sjednocuje, je lidem snadno přístupná. Zároveň propojuje historii místa s moderními prvky a nechává vyniknout dominantní katedrálu, jelikož ta je vidět ještě dřív, než člověk vstoupí na samotné náměstí. Dlažba a terén zde znázorňují citlivé propojení okolí katedrály s městem.

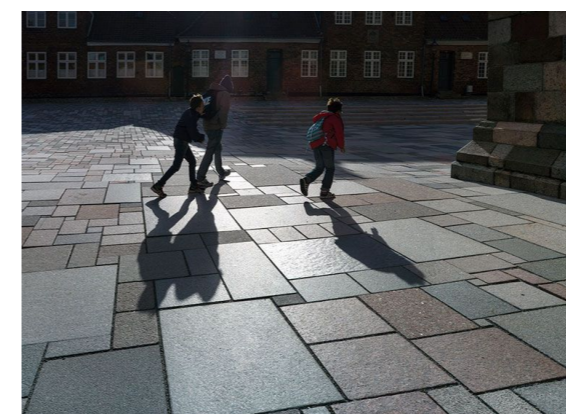
Sedací prvky jsou propojeny s umístěním stromů, jejichž zvýšené sokly slouží jako lavičky. Vzhledem k původní dopravní situaci odtud byla odkloněna veškerá doprava, a tak je tento prostor vhodný pro veškeré kulturní a společenské akce, od festivalů, trhů až po pouliční divadla, která prostoru před katedrálou vdechují nový život. (Landezine, 2017)

Obr. 5: Situace, Ribe

Obr. 6: Celkový pohled, Ribe

Obr. 7: Detail dlažby, Ribe

Obr. 8: Pohled na dlažbu kolem katedrály, Ribe

Obr. 9: Detail dlažby II, Ribe

Obr. 10: Noční scéna, Ribe

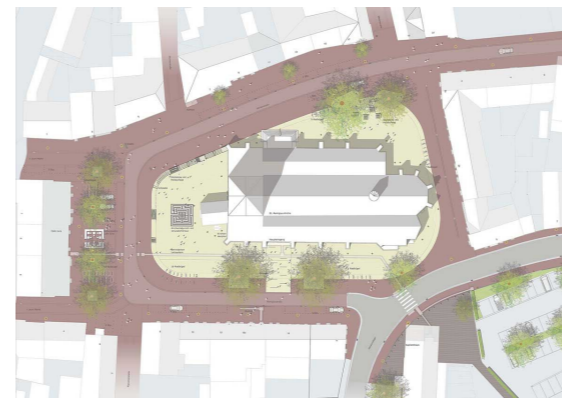
4.5.2 Church Square St. Remigius, Borken, Německo

Při pohledu na toto náměstí je jasné, že jeho hlavní dominantou je kostel sv. Remigia. Jde tedy o náměstí typu „kostel na náměstí“. Autorem návrhu je ateliér WBP Landschaftsarchitekten, obnova náměstí byla dokončena v roce 2016.

Návrh sjednocuje plochu náměstí, která zabírá prakticky celý prostor mezi okolními budovami, proto bylo jedním z cílů vybrat takové povrchy, které náměstí sjednotí v jeden funkční celek, to samé zde platí i pro světelný design. Byl spojen prostor tržiště a kostela, tudíž spolu najednou komunikují.

Nízké schody směřující ke kostelu zvou lidi k jeho návštěvě. Sedací prvky jsou integrovány do schodů, nabádají tak alespoň ke krátkému odpočinku. Prostor je navíc bezbariérový. Alegorie koberce znázorněná v dlažbě vítá návštěvníky před kostelem a zve je dovnitř.

Parkovací místa kolem kostela byla přesunuta jinam, aby zde mohl vzniknout prostor pro restaurační zahrádky, pěší zónu a parkování kol, nově se zde tedy otevírá bezpečný prostor pro venkovní hry. (Landezine, 2017)

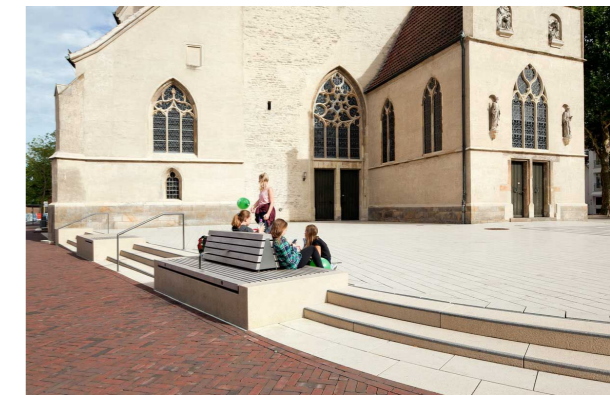
Obr. 11: Situace, Borken

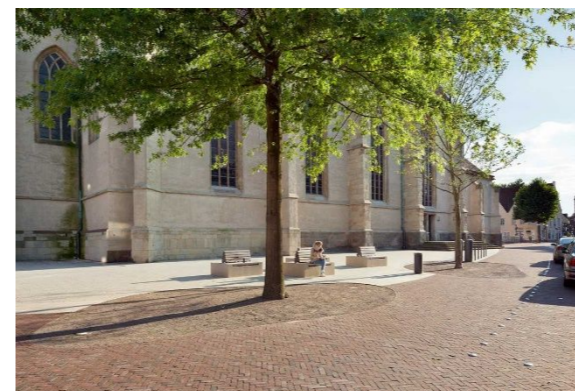
Obr. 12: Celkový pohled, Borken

Obr. 13: Detail dlažby, Borken

Obr. 14: Detail sedacího prvku, Borken

Obr. 15: Detail dlažby a parkovacích míst, Borken

Obr. 16: Noční scéna, Borken

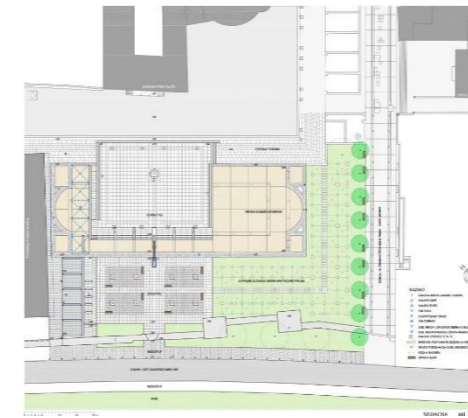
4.5.3 Náměstí Jana Pavla II., Zadar, Chorvatsko

V samotném centru města Zadar se nachází náměstí Jana Pavla II. Náměstí je umístěno na pozůstatcích základů staro-římského fóra se Severiánskou bazilikou, kde zůstaly také zbytky zdí ze středověku nebo vodní cisterna ze 16. století. Roku 1963 zde proběhl archeologický výzkum, při kterém byly objeveny části staro-římského fóra. Velká část plochy však byla ponechána neodkryta. Část této neodkryté plochy byla využita jako parkovací místa, promenáda a pěší cesty. Na historickou bohatost místa poukazuje i okolí Náměstí Jana Pavla II., kde byly nalezeny zbytky římského kapitolu, stojí zde kostel sv. Donata a historické budovy z poloviny 20. století.

Autorem obnovy náměstí je architekt Ante Uglešić, jehož návrh byl dokončen roku 2010. Cílem architektonického projektu bylo zpřístupnit toto historické místo lidem a vkusně vsadit plochu do městské zástavby. Náměstí je navrženo tak, aby podporovalo veřejný život města, plocha skýtá prostor pro veřejné akce, a zároveň je to pokojné místo vhodné pro odpočinek a setkání s přáteli. Po archeologických vykopávkách byla na náměstí zvýrazněna tři hlavní místa, a to Severiánská bazilika, vodní cisterna a středověké zdi.

Náměstí je rozděleno do několika navzájem propojených částí. Nad vodní cisternou byla vybudována vyvýšená plocha, na kterou byla umístěna replika kamenné koruny. V dolní části náměstí byly umístěny lavičky a zeleň, společně s kašnou. V třetí části byly zanechány kamenné úlomky a byla vybudována kamenná cesta, která tuto část propojuje s další. Ta je prostorem pro baziliku, sloupoví, zrekonstruované pozůstatky zdí a terasy přílehlých barů a restaurací.

Po celém náměstí byl použit převážně kámen. Materiál byl vybrán tak, aby nenarušoval historické prvky jako je bazilika a zdi. Z kamene jsou také samotné lavičky a ostatní prvky náměstí. Zeleň byla vysazena převážně v dolní části náměstí a v prostoru mezi pozůstatky zdí je trávník. Kvůli tomu, že má prostor sloužit pro společenské akce, je zde osvětlení umístěno tak, aby se mohlo příležitostně měnit. Náměstí se podle předpokladů stalo velmi oblíbeným a navštěvovaným. (Landezine, 2017)

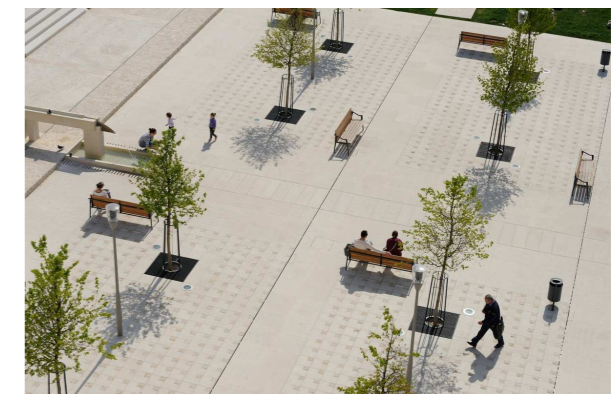
Obr. 17: Situace, Zadar

Obr. 18: Celkový pohled, Zadar

Obr. 19: Pohled na posezení na náměstí, Zadar

Obr. 20: Pohled na náměstí, Zadar

Obr. 21: Herní prvek pro děti, Zadar

Obr. 22: Detail dlažby, Zadar

4.5.4 Kungsbacka Torg, Kungsbacka, Švédsko

Toto náměstí dlouho leželo ladem a bylo využíváno jako parkoviště, což naprosto zničilo jeho původní funkci. Roku 2012 se náměstí konečně dočkalo obnovy a začalo sloužit lidem.

Návrh náměstí respektuje jeho původní strukturu, dlažbou je prostor vymezen, a zároveň tak propojuje náměstí okolními ulicemi. Díky šachovnicovitému vzoru dlažby lze náměstí využít k různým kulturním účelům. Granitový povrch vytváří hlavní pěší tahy vedené podél domů na ulicích.

Vedlejší ulice Norra Tirgatan, která se na náměstí napojuje, byla přeměněna v pěší zónu plnou pouličních kaváren, což jenom přidalo náměstí na jeho obytnosti.

Jako upomínka na kostel, který dříve na náměstí stával, byl na místě starých ruin, které po kostelu zbyly, vytvořen obrys kostela, který je od okolních povrchů odlišen jinou barvou a strukturou dlaždic. Na místo tohoto dnes už pomyslného kostela byly umístěny kostelní lavice, jednoduchého designu, které tvoří prostor kostela, jak tomu bývalo dříve.

Jižní část náměstí Kungsbacka Torg je tvořeno hájkem třešní, tento rastr stromů je zajímavým ozvláštňením, jelikož se mění v průběhu ročních období. White Architekten také důmyslně vypracovali světelnou scénu náměstí. Jde o skvělý příklad toho, jak neobvyklým způsobem navrátit hodnotu ztraceného kostela zpátky do prostoru. (Landezine, 2017)

Obr. 23: Situace, Kungsbacka

Obr. 24: Celkový pohled na náměstí, Kungsbacka

Obr. 25: Posezení jako herní prvek, Kungsbacka

Obr. 26: Sedací prvky, Kungsbacka

Obr. 27: Noční scéna, Kungsbacka

4.5.5 Náměstí Svobody, Brno

Náměstí Svobody je hlavním brněnským náměstím. Jeho historie sahá do 13. století. Dominantou je Morový sloup, který pochází z roku 1679. Na náměstí stál kostel sv. Mikuláše, který ovšem padl za oběť náletům na konci druhé světové války. Na okolních budovách náměstí se podíleli významní architekti, jako je Bohuslav Fuchs, se svojí budovou Moravské banky.

Náměstí je nejfrekventovanějším místem centra města. Denně zde proudí davy lidí. Tramvajová doprava je součástí provozu, funguje plynule a bez kolize. Tramvajová doprava přes náměstí byla zavedena již roku 1901.

Kompletní obnova dlažby proběhla roku 2006 pod záštitou architektů Tomáše Rusína a Ivana Wahly, kteří se zasloužili o klad dlažby, osvětlení a mobiliář. V rámci rekonstrukcí, které probíhaly několik let, byl opraven i Morový sloup. V dlažbě byla vyznačena poloha původního kostela sv. Mikuláše a vysázeny další stromy. Roku 2006 byla instalována bronzová kašna, která má kolem sebe kruhové rošty s verši Jana Skácela, který v Brně žil. Druhá kašna je také zdobena jeho verši.

Roku 2010 byl vzburzen celorepublikový zájem o dnes slavný „Brněnský orloj“, který vyvolal mnoho kontroverzních diskuzí. Problémem byla nejenom cena, pohybující se v řádech milionů, ale i tvar orloje a fakt, že spatřit reálný čas není zrovna hračka. Hodiny jsou zhotoveny z černé jihoafrické žuly, znázorňují tvar projektilu, který odkazuje na obléhání Brna Švédy roku 1645. (Wikipedia, 2017)

Ukázka veršů z kašny na náměstí:

"Studánku dej mi blízko u lesa a nehlubokou jenom na dlaň vody a do ní žabku která vodu čistí na podzim povybírám napadané listí v zimě se budu starat aby nezamrzla a v srpnu zavedu tam lidi žíznivé."

"Ta nemá slova vypůjčím si od ryb budu je říkat vroucně pod vodou a ani trochu nebude mi líto jestli se utopí a na břeh nedojdou."

"A znovu přelétají ptáci jak ve snu lidé přes most jdou který tu zbyl jak zbytek křídla a modrý úžas nad vodou"

"Studánka vyschla. Tam, kde chodili jsme pít za horkých letních dnů, teď ani krůpěj neroní zem, tajemná, vlhká." (Wikipedia, 2017)

Obr. 28: Situace, Náměstí Svobody

Obr. 29: Morový sloup, Fuchsova budova banky

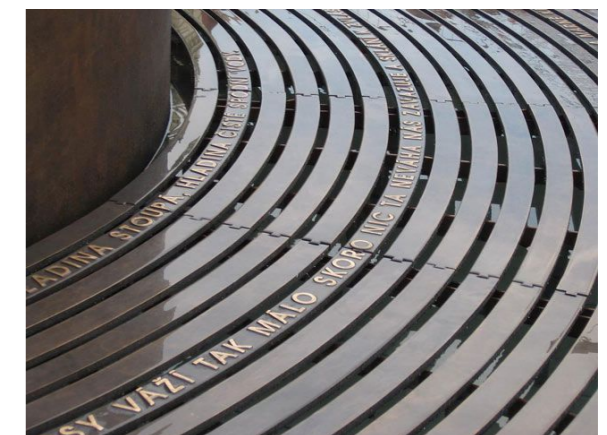
Obr. 30: Brněnský orloj

Obr. 31: Vyznačení kostela sv. Mikuláše v dlažbě

Obr. 32: Velká kašna, Náměstí Svobody

Obr. 33: Detail roštů s verši, Náměstí Svobody

4.5.6 Konečného náměstí, Brno

Konečného náměstí je příkladem dopravního náměstí, které se po dlouhé době, kdy byl prostor v žalostném stavu, dočkalo obnovy. Investorem bylo město Brno, které oslovilo ateliér P.P. Architekti. Realizace proběhla v roce 2016. Dominantou samotného parku je památník architektu Franzi Pawlu, který je autorem secesní budovy Tivoli, která stojí na náměstí. Autorem památníku je sochař Jiří Finger. V parku jsou instalovány masivní lavice, prostor je sjednocen dlažbou. Na místě jsou zachovány původní perspektivní stromy a prostor je ohraničen živým plotem z habru. Náměstí je rozděleno na tři stejné úseky, kde je vyvýšený terén, aby si lidé připadali chráněni od okolní dopravy, protože tudy vede městský okruh, navíc tramvajová a trolejová doprava.

I přesto, že je náměstí položeno na jednom z velmi rušných brněnských dopravních uzlů, dokázalo naplnit svoji funkci, a přilákat lidi, což do té doby nebylo možné, šlo jenom o jakýsi zapomenutý „zarostlý trojúhelník.“ Dnes parkové náměstí s památníkem připomíná váženého architekta.

Náměstí je nyní velmi dobře průchozí, je napojeno na okolí a netvoří bariéru, které se všichni vyhýbali. Vznikl zde nový prostor, využívaný ke krátkodobé městské rekreaci.

Na památníku jsou vyryta tato slova: „*Franz Pawlu, 1854–1922. Významný brněnský stavitel, který navrhl a postavil na začátku 20. století toto výpravné náměstí, inspirované nejkrásnějšími stavbami tehdejší Vídně. Postavil více jak 100 domů, které se výrazně podílí na současné tváři města. Při budování moderního Brna dotvořil svými stavbami nové urbanistické celky, převážně komplexy řadových nájemních domů a velkých domovních bloků. Během své stavitelské činnosti se rád inspiroval dobovými předlohami, jejichž náměty přetvářel ve svých stavbách. Pro jeho dekorativní styl jsou charakteristické rostlinné a figurální motivy. Byl odvážným stavitelem, architektem a designérem. Obdržel záslužný řád císaře Františka Josefa I. a rytířský řád sv. Řehoře.*“ (Wikipedia, 2017)

Obr. 34: Axonometrie, Konečného náměstí

Obr. 35: Konečného náměstí

Obr. 36: Masivní lavička a detail dlažby

Obr. 37: Noční scéna, Konečného náměstí

Obr. 38: Památník Franzi Pawlu

4.5.7 Náměstí Velké Moravy, Staré Město

V roce 2014 byla dokončena rekonstrukce Náměstí Velké Moravy, které ani nebylo náměstím, ale nevyužitou plochou, která nereflektovala potřeby obyvatel města a silný turistický potenciál, celkově ve městě chyběla kvalitní rekreační plocha.

Po rekonstrukci kostela sv. Ducha a Památníku Velké Moravy se dočkalo obnovy i náměstí. Byl zrealizován návrh od Ing. arch. Miroslava Baleji. Dominantou náměstí je kostel sv. Ducha, který byl dokončen roku 2014, je dílem slovinského architekta Iva Goropevšeka a znázorňuje alegorii vznášení a lehkosti, dvě hlavní věže symbolizují sv. Cyrila a Metoděje.

Na náměstí byla položena nová dlažba, zároveň je prostor rozdělen na dva okruhy, na dvě promenády, které náměstí propojují s okolím, je odsud přístup třeba na veřejné parkoviště. První promenáda tvoří nový prostor pro venkovní společenské akce. Druhá promenáda je tvořena posezením a galerijní stěnou, prostor je doplněn trvalkovými záhony. Celý prostor je v noci zajímavě nasvícen.

Významnou roli zde hraje terén, který je řešen pomocí teras vyrovnávajících rozdíl mezi přístupovou cestou a Památníkem Velké Moravy. Roh náměstí je volně zapuštěn do terénu, kde je také vstup do jezuitského křížového sklepení. (Má vlast cestami proměn, 2017)

Obr. 39: Celkový pohled, Staré Město

Obr. 40: Pohled na jeden z okruhů, S. Město

Obr. 41: Detail dlažby, Staré Město

Obr. 42: Pítko, Staré Město

Obr. 43: Trvalkové záhony, sedací prvky a zídky, Staré Město

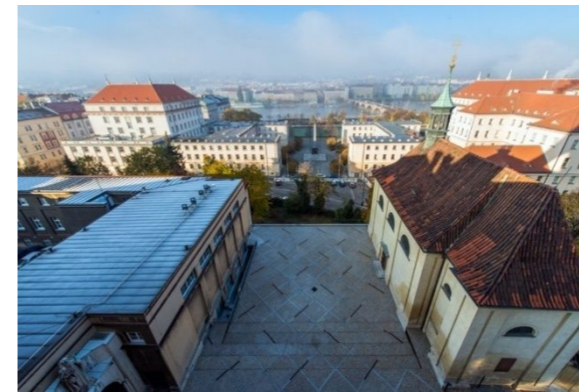
4.5.8 Piazzetta u Kaple sv. Kosmy a Damiána v Emauzích, Praha

Realizace z roku 2015, jejímž autorem je Ing. Arch. Tomáš Hradečný ve spolupráci s dalšími architekty, se zakládá na propojení tří prostorů, a to ploch před kaplí sv. Kosmy, prostorem před kostelem Panny Marie a budovou dermatologického ústavu. Hlavním cílem návrhu bylo z prostoru odstranit její primární znevažující funkci, a to parkování aut.

Návrh je tvořen výhradně dlažbou. Její rastr, který je diagonální, vychází z původní dlažby, která byla na nádvoří. Použita je tady žula, kterou protínají ocelové pásy. Čtverce jsou tvořeny tryskaným betonem, což je alternativou k ručně kladeným oblázkům do betonu, jejichž realizace by byla velmi nákladná. Čtvercové dlaždice byly vyrobeny na míru, jelikož bylo potřeba použít co největší frakci kameniva.

V místech schodů a přechodů žulových kostek se objevuje Corten, jakožto propojující prvek. Důležitým krokem zde bylo odstranění bariér pro pěší, což znamená umělé rozdělení na chodníky a parkovací místa. Odstraněno bylo dokonce i veřejné osvětlení, které prostor rušilo. Plocha byla sjednocena dlažbou, automobilům byl vjezd zakázán.

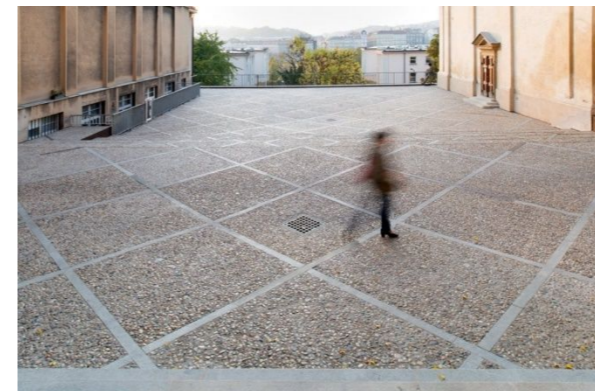
Realizace byla nominována na Českou cenu za architekturu. (Archiweb, 2017)

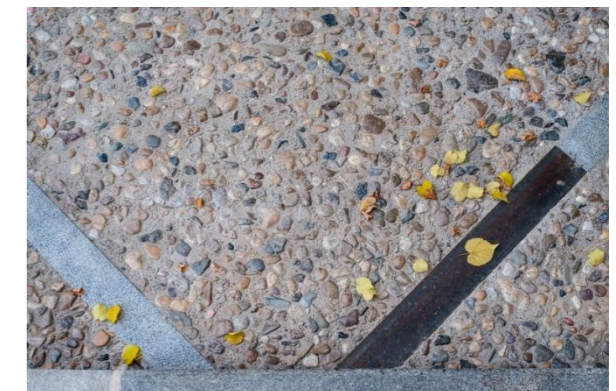
Obr. 44: Pohled z ptáčích perspektivy, Praha

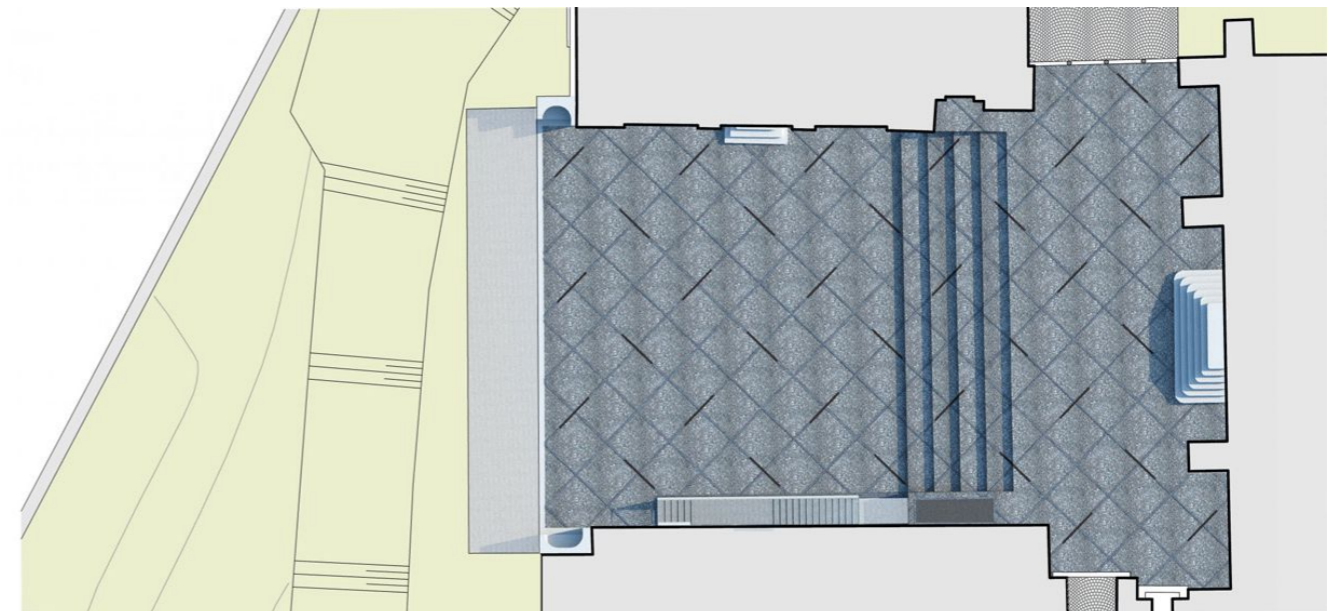
Obr. 45: Pohled na kostel Panny Marie

Obr. 46: Detail dlažby, Praha

Obr. 47: Detail tryskaného betonu, Praha

Obr. 48: Celková situace, Praha

4.5.9 Shrnutí, porovnání a východiska

Z těchto příkladů je jasné, že v každém koutě světa se zahradní architektura ubírá malinko jinak, mají však společného jmenovatele, a tím je příjemný pobyt návštěvníků a řešení problémové dopravy, zahrnující především neukázněné parkování a kolizi chodce s autem.

Ze všech příkladů je znát, že s prostory je pracováno velmi citlivě. Zasazení sakrální stavby do náměstí se dříve zdálo jako samozřejmá věc, ovšem jak šel čas, z mnoha těchto náměstí se stala parkoviště. Autoři návrhů zde pracují i s variantou automobilového provozu, je však značně omezený, či zpomalený. Sakrální stavba je vždy postavena na výsluní, jako dominanta prostoru, protože to byl i původní záměr stavitelů. Stavba je zvýrazněna dlažbou kolem ní, která se postupně vpíjí do okolí.

Z vhodných zahraničních příkladů je tedy jasné, že zásadní roli zde hraje dlažba. Propracovaný systém vydláždění, který vymezuje prostor určený kladem dlažby nebo rozdílnou mocností dlažby, odděluje pěší provoz od dopravy, je-li to nutné. Oproti tomu v České Republice často není práce s dlažbou dotažena do konce, nebo se setkáváme s jinou překážkou, jakou je cena dlažby na míru nebo nedostatek finančních prostředků na dokončení dlažby. V realizacích je evidentní, že architekti s dlažbou pracují velmi dobře, výjimkou není dlažba na míru danému prostoru.

Použití zeleně, jak u nás, tak v zahraničí, respektuje perspektivní stávající jedince, kteří nové realizace dokáží vyzdvihnout nad nově vysazené, a proto ne zatím tolik atraktivní. Je správné, že jsou straší stromy na místech zachovávané, bez nich by místo ztratilo svého genia loci. I přesto je někdy výsadba stromů nedostatečná. Ze zahraničních příkladů jde vidět, že v realizacích je mobiliář šitý na míru každému prostoru, mobiliář je často přímou součástí terénu, nebo vystupuje přímo z dlažby. Práce se záhony je v obou případech dobrá, díky dnešním sortimentům i velmi rozmanitá.

Poučením z těchto realizací tedy je posunout chodce na první místo. Každý návrh by měl vždy primárně vycházet z potřeb lidí, a toto odrážet v řešení prostoru. Auta často není potřeba naprosto odklonit z prostoru, je ale nutné přesně definovat prostor, který bude vymezen právě jím.

Obecně lze ve všech realizacích vidět snahu o vyčištění a sjednocení prostoru, který bude sloužit návštěvníkům, a o zatraktivnění prostoru. Mnohdy stačí pouze jenom dlažba k tomu, aby si člověk uvědomil, že z ulice plynule přechází do prostoru jinak upraveného, a už to zbystří jeho pozornost. Takový prostor potom dokáže návštěvníky vtáhnout dovnitř, ideální kombinací je propojení náměstí třeba s cyklistickou dopravou a restauračními zahrádkami, což znamená širokou nabídku aktivit pro různé typy návštěvníků.

Při navrhování každého prostoru je potřeba určit, jací návštěvníci asi budou prostor nejvíce navštěvovat, což závisí na poloze řešeného prostoru, i přesto by měl každý veřejný

prostor vyhovovat všem společenským skupinám. Současný veřejný prostor musí být tedy nejenom funkční, ale i esteticky zajímavý, aby člověka zaujal, a byl příjemný pro trávení volného času. Prostor musí reflektovat potřeby občanů.

Ve všech realizacích je vidět propracovaná práce se světlem. Snad každý autor si zakládá na pečlivém nasvětlení prostoru, jelikož i noční scéna veřejně přístupného místa je důležitá, protože náměstí, na rozdíl od parků, jsou přístupná i v noci.

Aby prostor vyhovoval i samotnému městu, musí být funkčně a provozně dobře propracován, jelikož jakákoliv doprava, ať už pěší nebo veřejná hromadná, tvoří organismus města, bez jehož součásti by nemohlo existovat. Potřeby města by měly odrážet dostatek prostoru pro relaxaci, což znamená i dostatek kvalitní zeleně, které dokáže v objektu zahradní architektury udržet mikroklima, což je pro dnešní přeplněná města více než důležité. Město samo by mělo mít zájem na rekonstrukci veřejných míst, jelikož najednou se z nových prostor náměstí stává velká společenská platforma, která poskytuje různé kulturní a společenské vyžití.

A aby prostor vyhovoval dnešním obyvatelům, musí nabízet především dvě základní věci, což je prostor pro klidnou relaxaci a prostor pro společenská setkání. Prostor by měl v adekvátním poměru nabízet možnost klidného posezení, ležení a odpočinku, na druhou stranu i rušná místa, která budou plná hovorů a smíchu. Pro dnešního člověka je důležitá i dostupnost, prostor by měl být bez problému průchozí a přehledný, bez větších bariér, které by navozovaly pocit strachu. Jak je patrné, velká většina z uvedených realizací nepracuje s keřovým patrem, a to z důvodu přehlednosti a průchodnosti. K zatraktivnění prostoru také přispěje umělecké dílo, jako objekt, socha nebo třeba zajímavý záhon.

Dnešní nároky lidí na prostor jsou složité, každý by uvítal něco jiného, ovšem dostatek kvalitních míst k sezení, možnost ležení, i možnost aktivní hry v příjemném prostoru, který byl vytvořen pro lidi, vždy poskytnou dostatek prostoru pro městskou rekreaci, kterou uvítají všichni.

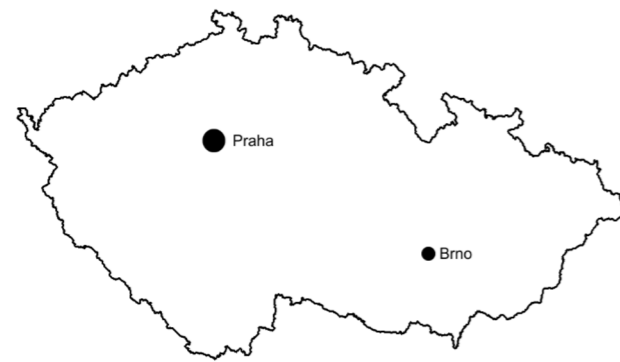
5. Zahradně architektonická studie

5.1 Analytická část

5.1.1 Širší vztahy

Řešené území se nachází na katastrálním území města Brna, v městské části Žabovřesky.

Burianovo náměstí leží v městské části, která sousedí se čtvrtí Brno-střed. Do centra města je dostupnost pomocí městské hromadné dopravy asi deset minut. Je jedním ze šedesáti brněnských náměstí. Zde je nástin několika důležitých kulturních a veřejných institucí, které jsou pro město Brno důležité. Následuje výčet nejdůležitějších veřejných ploch zeleně na území Žabovřeska a Brna-střed (Mapa 1). Modelové území se nachází v městské čtvrti, která je tedy plně vybavena veškerými občanskými službami.

Obr. 49: Lokalizace Brna v rámci České Republiky

Obr. 50: Lokalizace Žabovřeska v rámci Brna

Obr. 51: Vymezení řešeného území

Obr. 52: Hrad Špilberk

Obr. 54: Mahenovo divadlo

Obr. 56: Hvězdárna a planetárium Brno

Obr. 58: Brněnská přehrada

Obr. 53: Katedrála Sv. Petra a Pavla

Obr. 55: Janáčkovovo divadlo

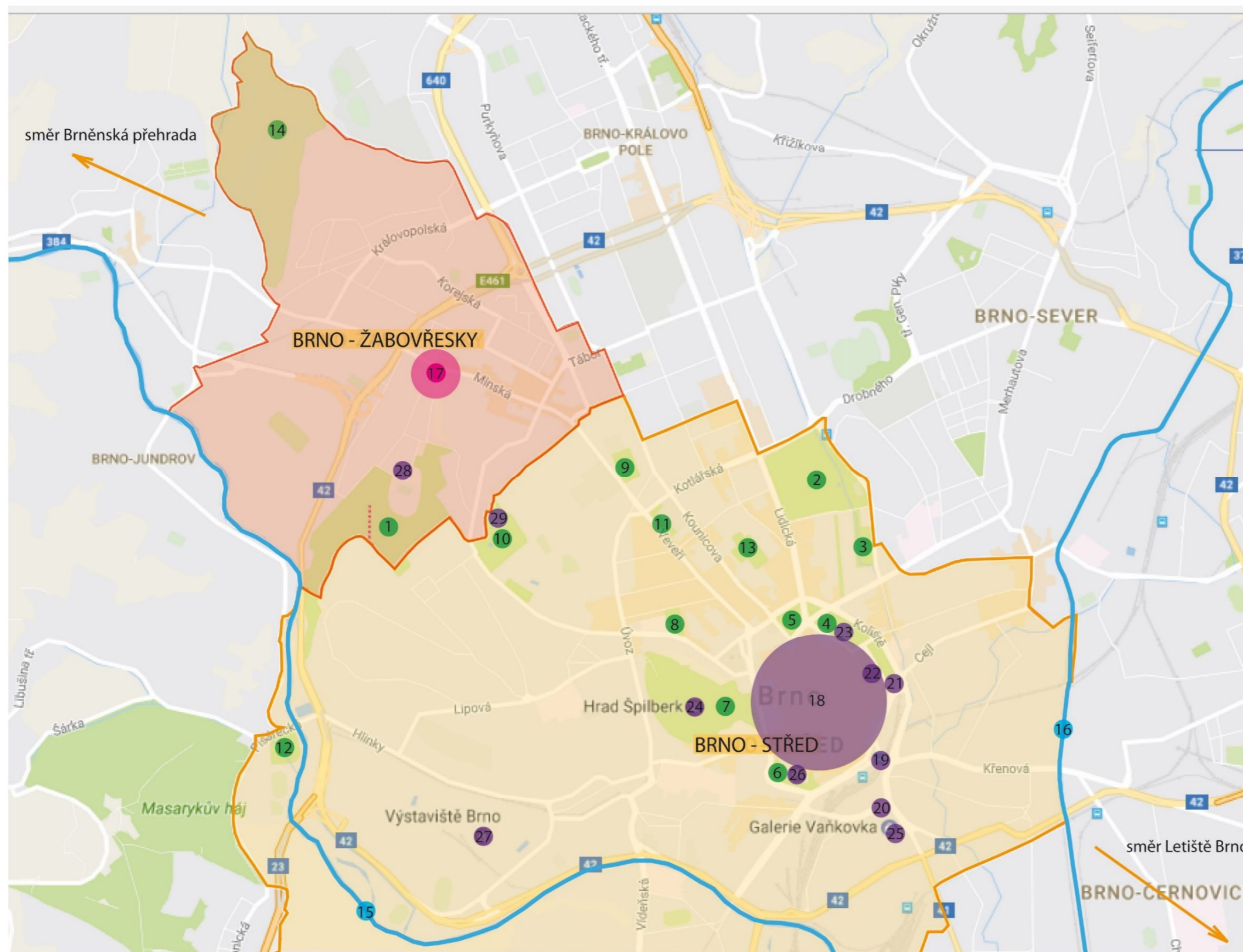

Obr. 57: Park Lužánky

Obr. 59: Björnsenův sad

ANALÝZA ŠIRŠÍCH VZTAHŮ

- ZELEŇ:
 1. Wilsonův les
 2. Park Lužánky
 3. Park - Náměstí 28. října
 4. Park Koliště
 5. Park Moravské náměstí
 6. Park Denisovy Sady
 7. Park Špilberk
 8. Park Obilní trh
 9. Björnsenův sad
 10. Park Kraví hora
 11. Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity
 12. Park Anthropos
 13. Tyršův sad
 14. Palackého vrch
- ŘEKY:
 15. Řeka Svatka
 16. Řeka Svitava
- ARCHITEKTURA, KULTURNÍ INSTITUCE:
 17. Burianovo náměstí
 18. Historické centrum
 19. Vlakové nádraží
 20. Autobusové nádraží
 21. Dům umění města Brna
 22. Mahenovo divadlo
 23. Janáčkovo divadlo
 24. Hrad Špilberk
 25. FAIT Gallery
 26. Katedrála Sv. Petra a Pavla
 27. Brněnské Výstaviště
 28. Jurkovičova vila
 29. Hvězdárna a planetárium

Mapa 1: Analýza širších vztahů

5.1.2 Analýza bližších vztahů

Bližší vztahy postihují zásadní architektonické památky a městskou zeleň na úrovni katastrálního území Žabovřesk (Mapa 2).

Na území Žabovřesk se nachází celkem čtyři náměstí. Prvním je Burianovo náměstí, které bylo zvoleno jako modelové území. Na něj hlavní třídou a pěším tahem po ulici Horova navazuje Rosického náměstí, kde se v minulosti taktéž nacházela malá kaple, a navíc i malá dřevěná zvonice. Žádná z těchto staveb se bohužel nedochovala dodnes. Dle výzkumů několika studentů z Fakulty architektury je Rosického náměstí nejhorším náměstím v Brně, jelikož je opravdu velmi nevyřešené přecházení pro chodce, jedná se o velkou křižovátku, která ústí do několika směrů, a navíc zde dochází ke kolizi s tramvají, která zde má zastávku, navíc je tady i zastávka i autobusu. Místo je velice nepřehledné a v žádném případě nemá funkci náměstí, tak jak tomu bylo dřív. (Brněnský deník, 2016; Dížka, 2015)

Makovského náměstí se rozkládá kolem kulturního centra Rubín. Je zde parková úprava v podobě malého parčíku, na protější straně je pobytový prostor. Náměstí je protnuto silnicí s trolejovou dopravou, která není ve střetu s pěším pohybem. Jako inovace zde byl před pár lety založen trvalkový záhon, od loňského roku i záhon letničkový. Náměstí Svornosti se rozkládá kolem obchodního centra a základní školy. Jde o starší úpravu prostoru, který by si určitě zasloužil rekonstrukci.

V Žabovřeskách se nachází mnoho cenných architektonických památek, především funkcionalistických (Obr. 60, 63, 64, 65, 66).

Nejvýznamnějším objektem zeleně je zde Wilsonův les a Lipová alej v Bráfově ulici, jejíž stromy jsou na seznamu Památných stromů, jelikož lípy jsou starší sta let. Hranici katastrálního území tvoří na jihozápadní straně řeka Svratka. Územím vede několik cyklostezek, jsou ale neúplné a nenavazují na sebe. Žabovřeskami vede stezka Brněnského architektonického manuálu, který je veřejně dostupný na internetu. Jsou zde zaznamenány významné stavby, které jsou v manuálu popsány. (Brněnský architektonický manuál, 2017)

Obr. 60: Kolonie Nový dům

Obr. 61: Jurkovičova vila

Obr. 62: Kounicovy koleje

Obr. 63: Fuchsův rodinný dům

Obr. 64: Dětský domov Dagmar

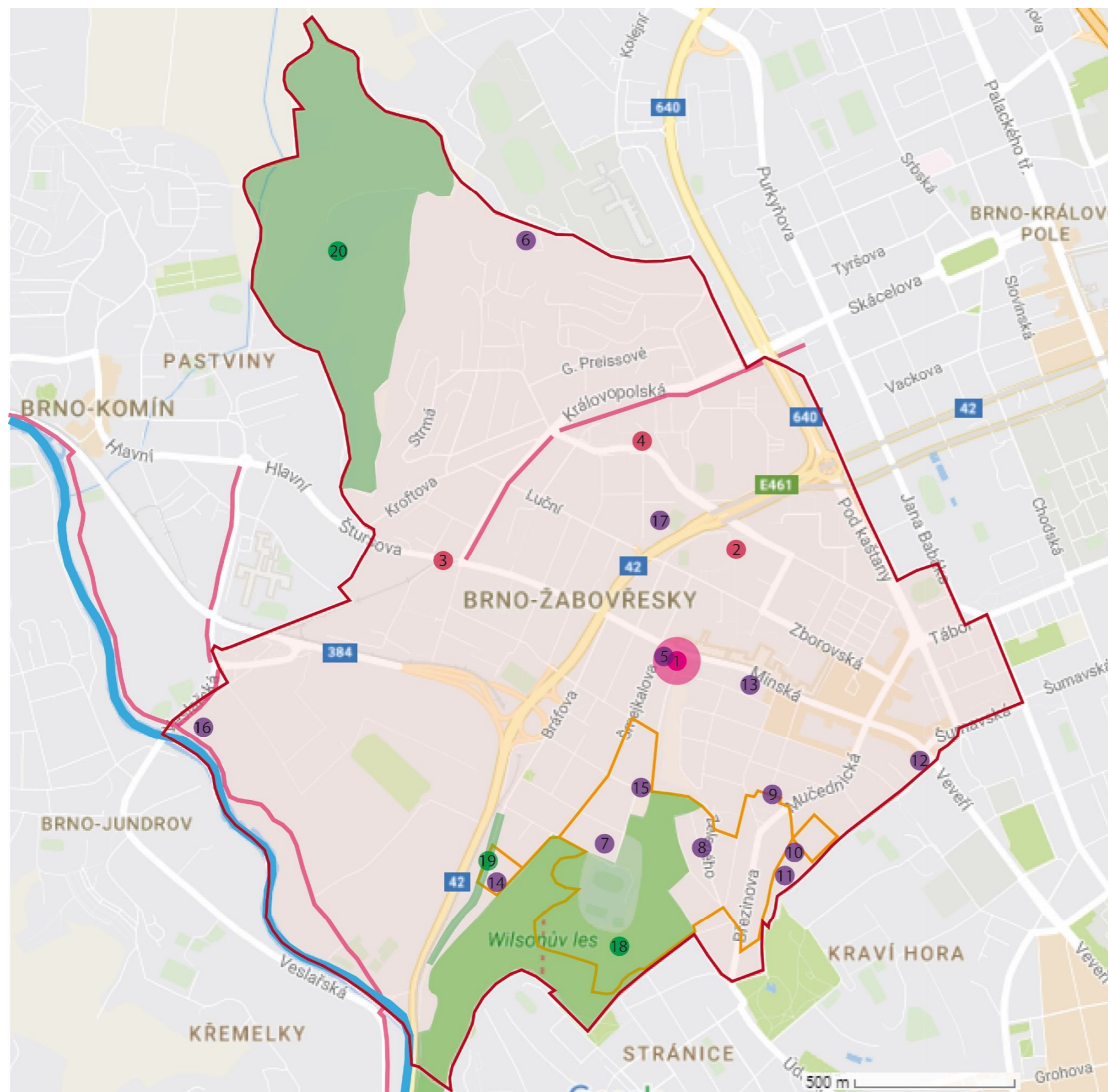
Obr. 65: Slavíkova vila od Josefa Kranze

Obr. 66: Kostel Panny Marie Pomocnice Křesťanů

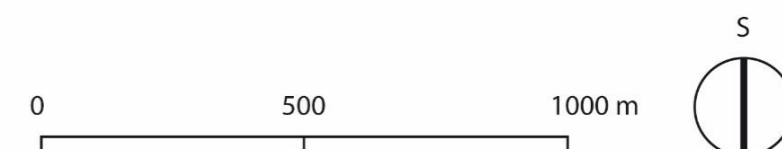

Obr. 67: Řeka Svratka

Legenda:

- NÁMĚSTÍ:
 1. Burianovo náměstí
 2. Náměstí Svornosti
 3. Rosického náměstí
 4. Makovského náměstí
- ARCHITEKTURA:
 5. Kaple Sv. Václava
 6. Rodinný dům pod Palackého vrchem - Petr Pelčák
 7. Jurkovičova vila - Dušan Jurkovič
 8. Malá činžovní vila - Josef Kranz
 9. Kounicovy koleje
 10. Fuchsův rodinný dům - Bohuslav Fuchs
 11. Slavíkova vila - Josef Kranz
 12. Koncertní sál Sono Centrum
 13. Kino Lucerna
 14. funkcionalistická Kolonie Nový dům
 15. Dětský domov Dagmar
 16. Kaple Pana Ježíše v Getsemanech
 17. Kostel Panny Marie Pomocnice Křesťanů (Salesiánský kostel)
- ZELEŇ:
 18. Wilsonův les
 19. Lipová alej v Bráfově ulici
 20. Palackého vrch
- Řeka Svatka
- Cyklostezka
- Stezka Brněnského architektonického manuálu po Žabovřeskách

Mapa 2: Analýza bližších vztahů

5.1.2.1 Přírodní podmínky území

Klimatické podmínky

Většina území leží v nejteplejší oblasti mírně teplé oblasti MT 11 dle Quittovy klasifikace. Okraje patří do teplé oblasti T 2 a hřbety do mírně teplé oblasti MT 7. Podnebí je teplé a vcelku suché, protože leží ve srážkovém stínu Českomoravské vrchoviny. Průměrná roční teplota Brna je 8,4 °C a průměrné roční srážky jsou zhruba 530 mm. Podnebí je ovlivněno členitým reliéfem – typické jsou teplotní inverze, sucho a teplo na jižních svazích (Quitt, 1971). Jelikož se modelové území nachází v téměř půlmilionovém městě, je třeba počítat se zkreslenými klimatickými podmínkami ve městě, tedy hlavně se suchem, teplem a přehříváním ulic v letních měsících.

Geomorfologie

V okolí Brna se nachází Brněnská vrchovina, která ho obklopuje ze tří stran. Brno se nachází na hraničním území České vysočiny a Západních Karpat, dále leží na hranicích Českomoravského mezofytika a Panonského termofytika. Nadmořská výška Brna se pohybuje v rozmezí 190 až 479 m n. m. Terén je mírně zvlňný. (Wikipedia, 2017)

Geologie

Území leží na podloží z písčito-hlinitých a kamenitých sedimentů, ležících na soustavě Českého masivu. Na území Wilsonova lesa se nachází metabazalt a metamorfit. (Česká geologická služba, 2017)

Pedologie

V modelovém území se nachází hnědozem modální, na území lesoparku potom kambizem modální. (Česká geologická služba, 2017)

5.1.2.2 Historie Žabovřesk

Stopy osídlení Žabovřesk sahají až do doby kamenné. Od 6. století se v Brně začali usazovat slovanští osadníci. První zmínka o Žabovřeskách pochází z roku 1314, a to jako in villa Seuerwicz. Během historie tato původní osada vyměnila spoustu majitelů i názvů. Roku 1379 jsou Žabovřesky tvořeny tvrzí, vinicemi, Kamenným mlýnem, poli, lukami, pastvinami a břehem řeky Svratky. Roku 1402 jsou k osadě připojeny vedlejší Manice, jejichž název je dodnes zachován v podobě názvu ulice Maničky. V polovině 15. století přechází vlastnictví Žabovřesk z rukou bohatých měšťanů do vlastnictví města, když řeholníci kartuziánského řádu věnovali vesnice Žabovřesky a Manice klášteru v Králově Poli. (Kuča, 2000)

Koncem 18. století dochází během reforem císaře Josefa II. k parcelaci vesnice, vzniká nová osada Vinohrádky, která byla později k vesnici připojena. Vzniká nová zástavba kolem ulice Horova, která spojuje dnešní Burianovo a Rosického náměstí. Je zde evidováno 66 domů s 360 obyvateli.

Koncem 19. století byla součástí Žabovřesk také osada Jundrov, dnes jedna ze čtvrtí Brna, a obec Kamenný mlýn. Přichází velké změny v podobě zrušení poddanství, což znamenalo, že se začal ztrácet zemědělský charakter obce, a začal narůstat počet řemeslníků a dělníků. Touto dobou zde žilo přes 800 lidí. Roku 1910 v Žabovřeskách žije téměř 6 000 obyvatel, zástavba se stále rozšiřuje a obyvatel přibývá, což znamená i výstavbu nových škol. Obec se rozšiřovala směrem k Brnu tak rychle, že charakter bývalých Vinohrádek byl velmi rychle přestavěn z volné struktury na zástavbu, ze které se zachovala jenom hlavní ulice. Výjimkou je ovšem Burianovo náměstí, které nyní tvoří centrální prostor Žabovřesk, ve Vinohrádkách již takovýto prostor nevznikl. Na náměstí stojí novorenesanční kaple z roku 1908. Roku 1919 ztrácí obec svoje samostatné pole působnosti a je připojena k Brnu. Počátkem 20. století jsou Žabovřesky plně zastavěny rodinnou a dělnickou zástavbou, vzniká zástavba městského charakteru. (Kuča, 2000)

Vilové čtvrti pod Wilsonovým lesem, už i z roku 1900, se stávají prostorem pro architektonickou zástavbu, která je později dotvořena především za působení architektů Jurkoviče a Fuchse a dalších významných představitelů funkcionalismu a konstruktivismu. Což dokazuje Jurkovičova vila a například Kolonie Nový dům na úpatí Wilsonova lesa, která je dodnes ceněnou funkcionalistickou architektonickou památkou, nebo funkcionalistický dětský domov Dagmar. Významnou stavbou jsou Kounicovy koleje, které nechvalně prosluly jako věznice, kterou z kolejí udělalo gestapo. O život zde přišlo na 600 lidí. Kounicovy koleje byly vyhlášeny Národní kulturní památkou, jedná se o významné pietní místo. Jejich původní funkce jim byla navracena. Vzniká například i salesiánský kostel, který byl později zbořen, a na jeho místě vyrostl nový salesiánský kostel, roku 1995. (Kuča, 2000; Žabovřesky, 2017)

Další velkou vlnu výstavby zažívají Žabovřesky mezi lety 1966 – 1977. Jsou zastavěny svahy Palackého vrchu, architektury se dotýká socialistický realismus, vznikají panelová sídliště, především v okolí Náměstí Svornosti. Vznikají čtyřpodlažní domy obklopené zelení i řadové rodinné domy, a Žabovřesky se tak nadobro stávají součástí zástavby města Brna, jelikož najednou spojují Brno i s Královým Polem a dalšími přilehlými čtvrti. V letech 1993 – 1994 byla vybudována funkcionalistická radnice spolu se zdravotním střediskem. Žabovřesky jsou dnes jednou z 29 městských částí Brna. Leží vedle čtvrti Brno-střed a počet obyvatel převyšuje 24 000. (Brno, 2017; Kuča, 2000; Žabovřesky, 2017)

Památník na náměstí pochází z roku 1924. Jde o kamenný podstavec, kam byly později, při restaurátorských úpravách, doplněny mramorové desky s nápisy na přední straně „OBĚTEM PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLKY 1914 – 1918 FAŠISTICKÉHO NÁSILÍ 1939 – 1945 A KOMUNISTICKÉ TOTALITY 1948 – 1989.“ A s napsím „ČESKÝ NÁRODE BUĎ VDĚČNÝ VŠEM TĚM HRDINŮM, KTEŘÍ DALI ZA TĚ KREV A DOPOSUD TĚ CHRÁNÍ V. NEZVAL.“ Za 2. světové války byl poškozen, k restaurátorským opravám došlo v letech 1945, 2001 a 2011. Dále je vedle kaple umístěn pozdně klasicistní litinový kříž s Ježíšem Kristem, který byl instalován v 1. polovině 19. století. (Encyklopedie Brna, 2017; Národní památkový ústav, 2017)

Název *Burianovo náměstí* prošel během dějin mnoha změnami názvů. V roce 1907 se náměstí jmenovalo po Janu Amosi Komenském, a to Komenského náměstí. V roce 1916 bylo přejmenováno na náměstí císaře Františka Josefa, o dva roky později zpět na Komenského náměstí. V roce 1939 neslo název Comeniusplatz, tedy Komenského náměstí. V roce 1942 bylo přejmenováno na Platz bei der Kapelle, tedy náměstí u Kapličky. V roce 1945 se název mění na českou verzi Náměstí u Kapličky. V roce 1946 je náměstí pojmenováno po Adolfu Burianovi, který v byl v roce 1942 umučen v koncentračním táboře v Osvětimi. Byl úředníkem města Brna. (Encyklopedie Brna, 2017)

Kaple sv. Václava představuje hlavní dominantu Burianova náměstí. Stojí na místě původní dřevěné zvonice z roku 1790, následně zděné kaple z roku 1826. Jedná se o jednolodní kapli postavenou ve stylu eklekticismu podle návrhu Tomáše Němečka z roku 1903. Jde o kulturní památku, která je do seznamu zapsána od roku 1958. Každé úterý se zde koná bohoslužba. (Národní památkový ústav, 2017; Wikipedia, 2017)

Obr. 68: Burianovo náměstí v roce 1908 I.

Obr. 69: Burianovo náměstí v roce 1908 II.

Obr. 70: Původní památník

Obr. 71: Historické panorama Žabovřesk

Obr. 72: Historická tramvaj

Obr. 73: Ulice Horova v 10. letech min. století Obr. 74: Rosického náměstí ve 30. letech min. století

Obr. 75: Burianovo náměstí po II. světové válce

Obr. 76: Ulice Minská v 10. letech minulého století

Obr. 77: Budova lékárny v roce 1913

5.1.3 Analýza náměstí v Brně

Všechna brněnská náměstí byla zanesena do mapy (Mapa 3). Na katastrálním území statutárního města Brna se nachází celkem 60 náměstí. Mapa slouží k představě o polohách náměstí, je evidentní, že největší koncentrace náměstí vznikla v historickém centru města.

5.1.4 Typologie náměstí v Brně

Bylo stanoveno pět základních kategorií náměstí, a to náměstí hlavní, tržní, kostelní, parkové a dopravní. Každé má své charakteristické znaky, dle kterých byla náměstí rozčleněna (Mapa 4).

Vzhledem ke spletné historii každého náměstí by bylo velmi složité náměstí určitým způsobem kategorizovat např. dle tvaru, nebo hloubky zástavby, proto bylo od této metody upuštěno, a náměstí byla rozdělena dle svých základních funkcí.

Hlavní náměstí je typické symbolickou dominantou, například morovým sloupem. Přesně tak je tomu i v Brně, na Náměstí Svobody. Z analýzy je evidentní, že v historickém centru se nacházejí náměstí s nejdůležitější funkcí, a to náměstí *hlavní* a *tržní*. (Ambrožová a Kulhánková, 2011)

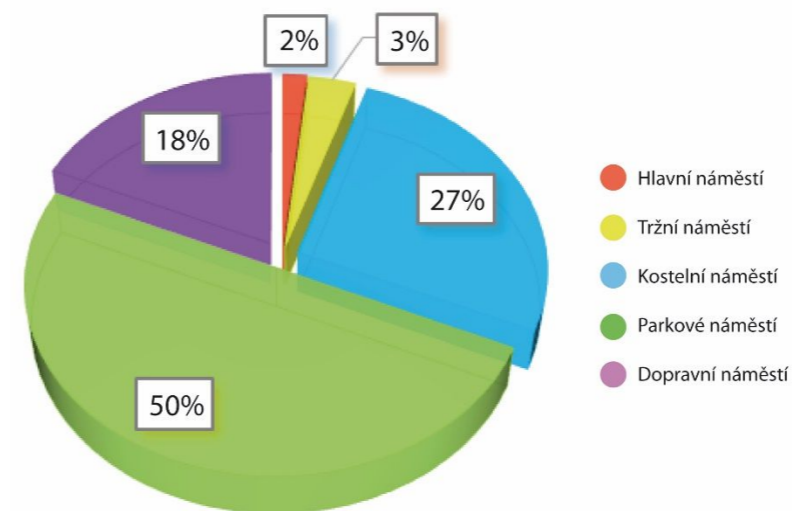
Náměstí se sakrální dominantou, ať už kostelem nebo katedrálou, je do typologie začleněno jako *náměstí kostelní*. (Sitte, 1997)

Tradici *tržního náměstí* si náměstí Zelný trh zachovalo dodnes, nese jej i ve svém názvu. Jde o náměstí světské, jelikož jeho primární funkcí je obchod – tržiště, a většinou je obklopeno stavbami jiného charakteru, než jsou sakrální stavby, například radnicí. (Sitte, 1995)

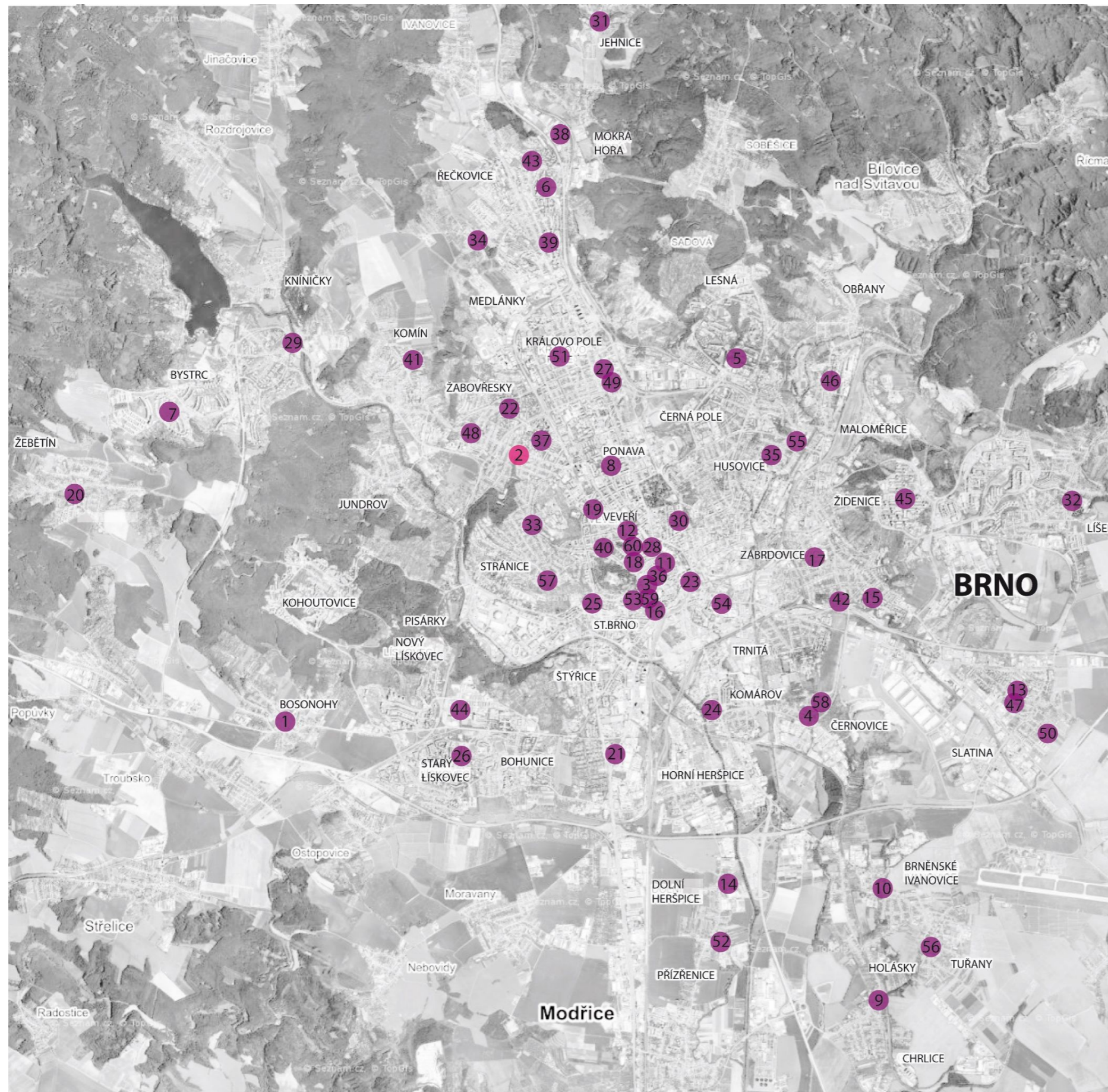
U *dopravního náměstí* se funkce posouvá jinam, neslouží již lidem v plném slova smyslu, ne vždy jde ale o špatné řešení náměstí, i když dnes se setkáváme s mnoha špatnými příklady. (Sitte, 1997)

Parková náměstí začala vznikat již v 18. století, a svoji pozici v roli městského prostoru si udržují dodnes. Jde většinou o menší prostory, propojující pěší tahy a sjednocující systém parků, náměstí a veřejné zeleně. (Damec a Wilhelmová, 2015)

Z grafu tedy plyne, že parková úprava náměstí v Brně převládá (Obr. 78). Náměstí kostelních je o něco méně. Je to ale samozřejmě historickým vývojem města, jelikož parková náměstí mohla přirozeně vznikat, kdežto kostelní náměstí byla vytvořena jako reprezentativní prostor před sakrální stavbou. Přirozeným vznikem se rozumí vznik náměstí na prostoru, kde se například křížily cesty, nebo vzniklo mezi bloky budov apod.

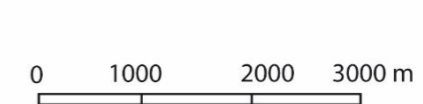

Obr. 78: Procentuální vyjádření počtu typů náměstí v Brně

ANALÝZA BRNĚNSKÝCH NÁMĚSTÍ

1. Bosonožské náměstí	41. Olbrachtovo náměstí
2. Burianovo náměstí	42. Ondříčkovovo náměstí
3. Dominikánské náměstí	43. Palackého náměstí
4. Faměrovo náměstí	44. Palachovo náměstí
5. Halasovo náměstí	45. Pálavské náměstí
6. Horácké náměstí	46. Proškovo náměstí
7. Horní náměstí	47. Přemyslovo náměstí
8. Chaloupeckého náměstí	48. Rosického náměstí
9. Chrlické náměstí	49. Rostislavovo náměstí
10. Ivanovické náměstí	50. Slatinské náměstí
11. Jakubské náměstí	51. Slovanské náměstí
12. Janáčkovovo náměstí	52. Staré náměstí
13. Jihomoravské náměstí	53. Šilingrovo náměstí
14. Jižní náměstí	54. Šujanovo náměstí
15. Juliánovské náměstí	55. Tomkovo náměstí
16. Kapucínské náměstí	56. Tuřanské náměstí
17. Karáskovo náměstí	57. Vaňkovo náměstí
18. Komenského náměstí	58. Wainerovo náměstí
19. Konečného náměstí	59. Zelný Trh
20. Křivánkovo náměstí	60. Žerotínovo náměstí
21. Londýnské náměstí	
22. Makovského náměstí	
23. Malinovského náměstí	
24. Mariánské náměstí	
25. Mendlovo náměstí	
26. Mikuláškovovo náměstí	
27. Mojžírovo náměstí	
28. Moravské náměstí	
29. Náměstí 28. dubna	
30. Náměstí 28. října	
31. Náměstí 3. května	
32. Náměstí Karla IV.	
33. Náměstí Míru	
34. Náměstí Odboje	
35. Náměstí Republiky	
36. Náměstí Svobody	
37. Náměstí Svornosti	
38. Náměstí Vojtěšky Matyášové	
39. Nové Náměstí	
40. Obilní trh	

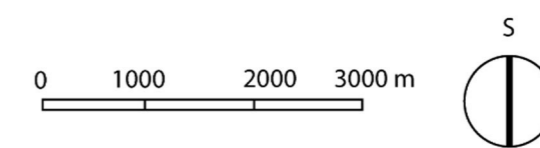
Mapa 3: Analýza brněnských náměstí

TYPOLOGIE BRNĚNSKÝCH NÁMĚSTÍ

1. Bosonožské náměstí	31. Náměstí 3. května
2. Burianovo náměstí	32. Náměstí Karla IV.
3. Dominikánské náměstí	33. Náměstí Míru
4. Famérovo náměstí	34. Náměstí Odboje
5. Halasovo náměstí	35. Náměstí Republiky
6. Horácké náměstí	36. Náměstí Svobody
7. Horní náměstí	37. Náměstí Svornosti
8. Chaloupeckého náměstí	38. Náměstí Vojtěšky Matyášové
9. Chrlické náměstí	39. Nové Náměstí
10. Ivanovické náměstí	40. Obilní trh
11. Jakubské náměstí	41. Olbrachtovo náměstí
12. Janáčkovo náměstí	42. Ondříčkovo náměstí
13. Jihomoravské náměstí	43. Palackého náměstí
14. Jižní náměstí	44. Palachovo náměstí
15. Juliánovské náměstí	45. Pálavské náměstí
16. Kapucínské náměstí	46. Proškovo náměstí
17. Karáskovo náměstí	47. Přemyslovo náměstí
18. Komenského náměstí	48. Rosického náměstí
19. Konečného náměstí	49. Rostislavovo náměstí
20. Křivánkovo náměstí	50. Slatinské náměstí
21. Londýnské náměstí	51. Slovanské náměstí
22. Makovského náměstí	52. Staré náměstí
23. Malinovského náměstí	53. Šilingrovo náměstí
24. Mariánské náměstí	54. Šujanovo náměstí
25. Mendlovo náměstí	55. Tomkovo náměstí
26. Mikuláškovo náměstí	56. Tuřanské náměstí
27. Mojžírovo náměstí	57. Vaňkovo náměstí
28. Moravské náměstí	58. Wainerovo náměstí
29. Náměstí 28. dubna	59. Zelný Trh
30. Náměstí 28. října	60. Žerotínovo náměstí

- Hlavní náměstí
- Tržní náměstí
- Kostelní náměstí
- Parkové náměstí
- Dopravní náměstí

Mapa 4: Typologie brněnských náměstí

5.1.5 Analýza povrchů a mobiliáře

Na náměstí je nedostatek kvalitního mobiliáře, což jenom potvrzuje velice nízká návštěvnost prostoru, i jeho neatraktivnost. Lavičky a odpadkové koše jsou zastaralé, ve špatném stavu, ani jejich umístění není vhodné. Umístění kontejnerů na tříděný odpad na rohu ulice je sice praktické, ale esteticky nevhodné.

Na území je veřejné osvětlení, které určitě splňuje svoji funkci. Ovšem lampy přímo na náměstí nefungují a nasvícení kaple není dostatečné.

Na Burianově náměstí bylo zjednodušeně identifikováno šest různých druhů povrchů, které jsou na sebe napojeny dost chaoticky. Jsou zde chodníky, kde každých pár metrů je jiný povrch. Problém není jenom v rozličnosti dlažeb, ale i v jejich špatném stavu, především mají propadliny a vymletá místa (Mapa 5).

Po pravé straně kaple stojí kříž, na ploše trávníku se nachází památník obětem první světové války.

Jakožto městský prostor je náměstí vybaveno všemi inženýrskými sítěmi.

V roce 2016 proběhla kompletní rekonstrukce inženýrských sítí na ulici Horova a Minská. Byla položena nová vozovka i koleje tramvaje, okolní chodníky jsou nově vybudované. Ovšem ani rekonstrukce není zárukou zlepšení funkčnosti prostoru, jelikož byla zrekonstruována jenom část ulice, která se sice náměstí dotýká, ale v prostorech náměstí žádné změny provedeny nebyly.

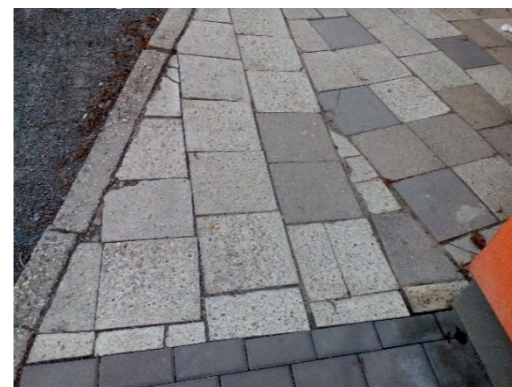
Obr. 79: Kříž, Burianovo náměstí

Obr. 80: Památník, Burianovo náměstí

Obr. 81: Detail povrchů na náměstí I.

Obr. 83: Detail povrchů na náměstí III.

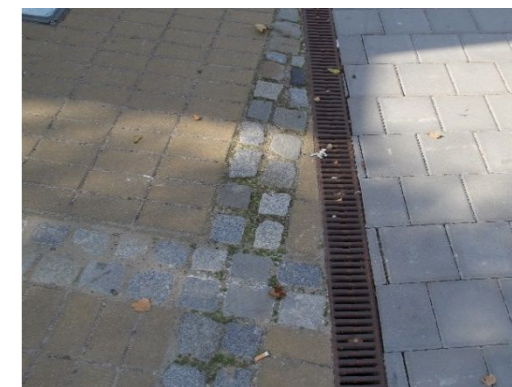
Obr. 85: Detail povrchů na náměstí V.

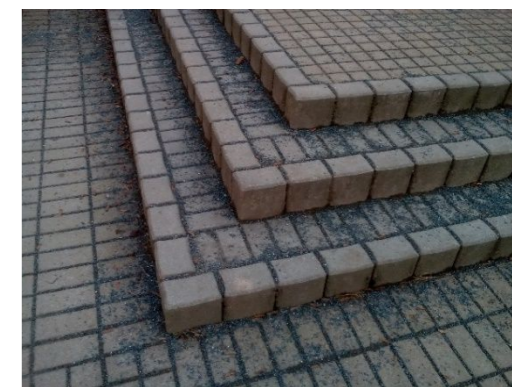
Obr. 87: Lavička, Burianovo náměstí

Obr. 82: Detail povrchů na náměstí II.

Obr. 84: Detail povrchů na náměstí IV.

Obr. 86: Detail povrchů na náměstí VI.

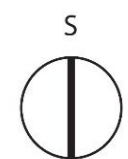
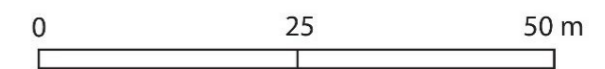
Obr. 88: Odpadkový koš, Burianovo náměstí

ANALÝZA POVRCHŮ, MOBILIÁŘE A INŽENÝRSKÝCH SÍTÍ

Legenda:

	Komunikace
	Nová komunikace (2016)
	Prostor pro parkování
	Chodník - asfaltový
	Chodník - čtvercové dlaždice
	Chodník - zámková dlažba
	Nová dlažba (2016)
	Zeleň (trávník, záhony)
	Budovy
	Plocha ve velmi špatném stavu
	Pomník
	Kříž
	Schody
	Lavička
	Odpadkový koš
	Veřejné osvětlení
	Osvětlení kaple
	Telefonní budka
	Zastávka MHD
Technické sítě:	
	Vodovod
	Plynovod
	Kanalizace
	Vedení vysokého napětí

Mapa 5: Analýza povrchů, mobiliáře a inženýrských sítí

5.1.6 Analýza funkcí

Z analýzy funkcí a služeb je evidentní, že v těsném okolí Burianova náměstí převažuje funkce bydlení v rodinných domech či bytech a funkce smíšená.

Obchodních prostorů, které slouží výhradně jenom k této funkci, je zde minimum. Z velké většiny, hlavně podél ulice Minská, se jedná o domy s funkcí smíšenou, kde se v přízemních patrech nacházejí prodejny a nad nimi jsou prostory určené k bydlení. Náměstí je obklopeno mnoha službami, jako jsou restaurace, kadeřnictví, trafika, pekárna či květinářství, kopírovací služby, prodejny s jídlem nebo galanterie (Mapa 7).

V okolí náměstí jsou dostupné veškeré služby, včetně zdravotnického zařízení, dvou základních škol, několika lékáren, kina a kulturního domu.

5.1.7 Analýza vizuálních vazeb

Na území je zajímavé porovnání původní zástavby s dnešním stavem. Je patrné, že některé přízemní domky si zachovaly svoji tvář, ale většina majitelů zvolila rekonstrukci v podobě nadstavby patra nebo půdní vestavby. Některé domy nejsou zachované vůbec. Problémem je i pestrobarevnost některých z fasád, jak je patrné z hodnocení estetického působení fasád (Mapa 8).

V území nejsou dramatické průhledy, jde spíše o pohledy do navazujících ulic, nebo do Wilsonova lesa. V tomto případě je ovšem důležité, aby zde nevznikaly další vysoké budovy, jelikož by průhledy mohly být narušeny. Počet pater jednotlivých budov byl zmapován, je evidentní, že nízkých přízemních domků z původní zástavby v území zůstala odhadem asi čtvrtina. Vyrostla zde spousta několikapatrových budov, které spadají do období socialismu. Jednotlivé fasády jsou podrobně zdokumentovány, je zde možno pozorovat kontrast nízkých původních domků a novější zástavby (Mapa 9).

Nejvýraznější estetickou dominantou je kaple sv. Václava, která bohužel chátrá, což jí ale neubírá na významu.

5.1.8 Analýza územního plánu

Výřez ze současného územního plánu města Brna vyjadřuje využití území. Burianovo náměstí spadá do ploch ostatní městské zeleně, a je evidentní, že je obklopeno bezvýhradně plochami všeobecného bydlení. Místem prochází městská třída, po které vede i tramvajová doprava. Plocha navazuje na významný krajinný prvek Wilsonův les.

Dále, vzhledem k využití území, byl vybrán výřez koncepce cyklistické dopravy, která je pro město v dnešní době čím dál důležitější. Výhledově zde město cyklotrasu neplánuje vést, je odvedena vedlejšími ulicemi, kde není provoz tak frekventovaný. Území leží přímo na městské třídě s intenzivním pěším provozem, což se odráží i v množství chodců na hlavních ulicích Horova a Minská.

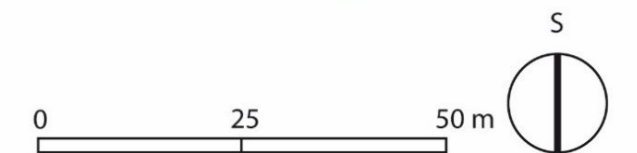
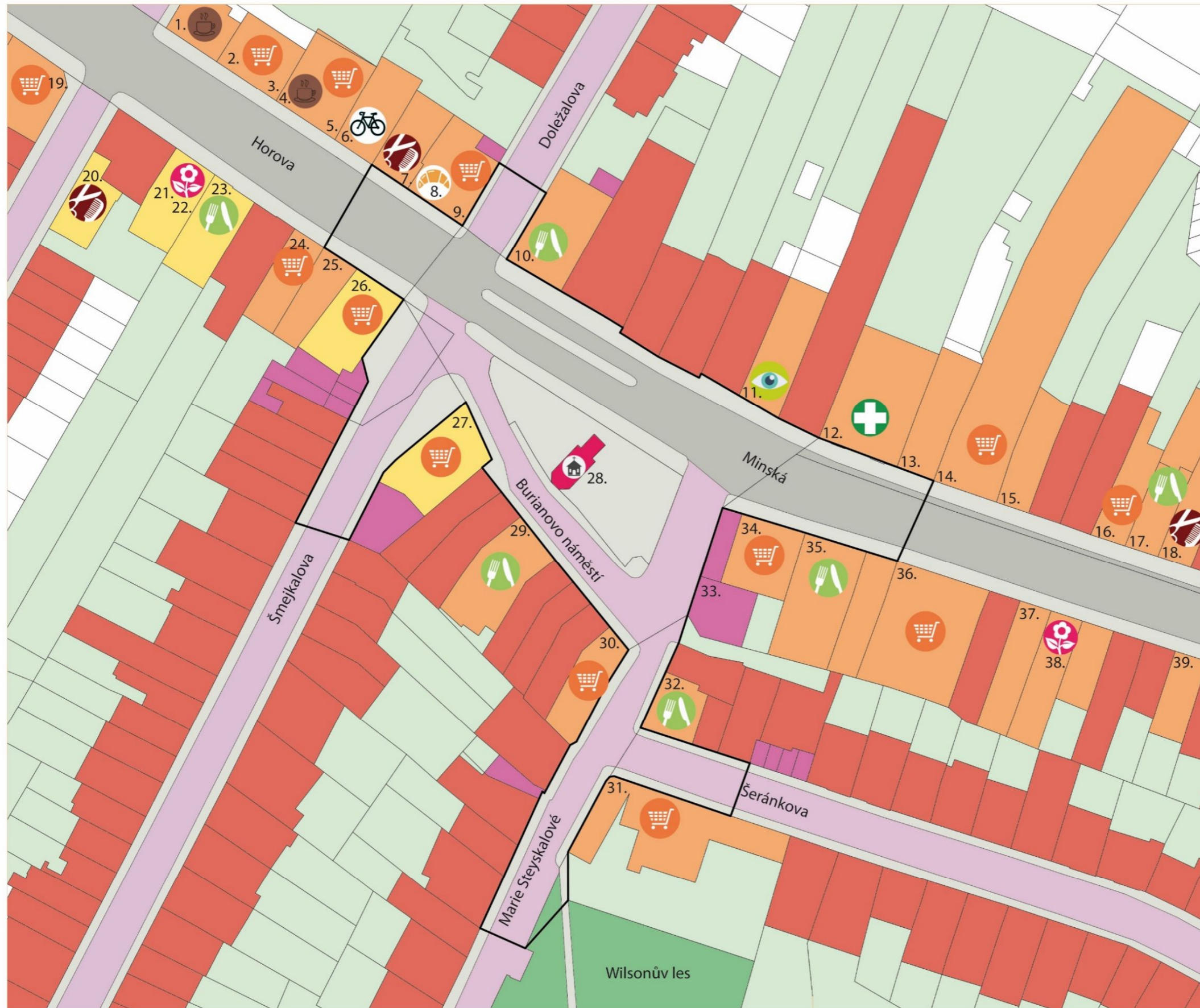
Mapa 6: Analýza územního plánu

ANALÝZA FUNKCÍ A SLUŽEB

Legenda:

1. Kavárna Galerie	20. Diva kadeřnictví
2. Hanag - oděvy	21. Autoservis Horák
3. Rocca - oděvy	22. Květiny Ája
4. Monro - pražírna kávy	23. Nonstop bar
5. Eccitante - oděvy	24. Tabák
6. Shimano - cyklo sport	25. Opravna obuvi
7. Salon Michelle	26. Sluníčko - textil
8. Pékárna Herold	27. Rumler - kuchyně
9. Textil U Vyzinů	28. Kaple Sv. Václava
10. Pivnice Pošta	29. Rest. Za Kapličkou
11. Nippert - optika	30. Dobrej Špajz
12. Lékárna U Černého orla	31. Vitalvibe - potraviny
13. HZ Brno - daňové služby	32. Pizzerie Tyrkys
14. Ortoservis	33. Výkup druh. surovin
15. Cajami Tour	34. Ocean 48
16. Vinotéka Studánka	35. Restaurace Saffron
17. Pablo Escobar	36. Hanák - kuchyně
18. Kadeř. Minská	37. MSD - kopírování, tisk
19. Secondhand Déja Vu	38. Květináři - květinářství
	39. Vlastička - galanterie

Prodejna	Lékárna
Restaurace	Optika
Kadeřnictví	Cyklo sport
Květinářství	Kaple
Kavárna	Pékárna
Bydlení	Veřejná zeleň
Obchodní prostory	Soukromá zeleň
Smíšená funkce	Chodníky
Skladovací objekty	Hlavní komunikace
Sakrální objekt	Jednosměrná kom.

Mapa 7: Analýza funkcí a služeb

Fasády č. 1

Fasády č. 2

Fasády č. 3

Fasády č. 4

Fasády č. 5

Legenda:

- Přízemní budovy
- Dvoupatrové budovy
- Trojpatrové budovy
- Pětipatrové budovy
- Ostatní budovy
- Komunikace
- Chodníky
- Plochy soukromé zeleně

0 25 50 m

Fasády č. 6

Fasády č. 8

Fasády č. 7

Fasády č. 9

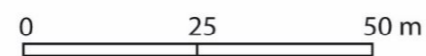
Mapa 8: Analýza vizuálních vazeb I

Legenda:

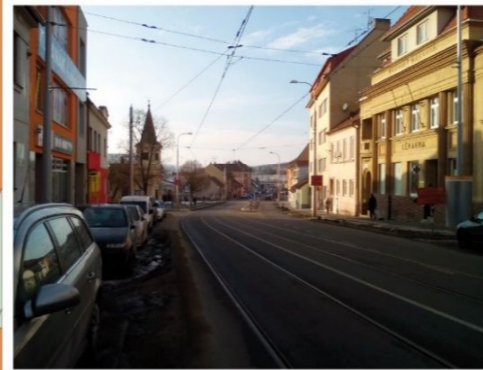

Směr pohledu

Estetické působení fasád:

- Pozitivní/neutrální
- Negativní/rušivé
- Ostatní budovy
- Komunikace
- Chodníky
- Plochy soukromé zeleně

1. Pohled z ulice Minská

2. Pohled na ulici Minská

3. Pohled na kapli Sv. Václava

4. Pohled na ulici Doležalova

5. Pohled z ulice Doležalova

6. Pohled na ulici Horova

7. Pohled na ulici Šmejkalova

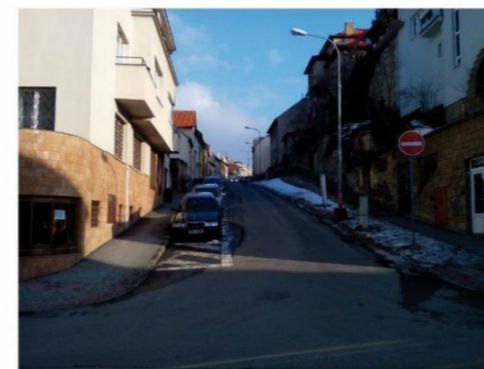
8. Pohled z ulice Šmejkalova

9. Ulice Burianovo náměstí

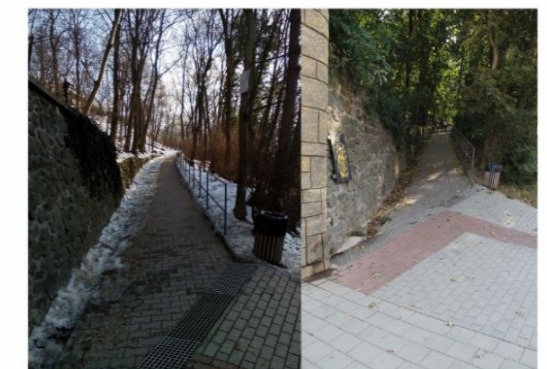
10. Křižovatka mezi ulicemi Šeránkova a M. Steyskalové

11. Pohled na ulici Šeránkova

12. Pohled z ulice M. Steyskalové

13. Pohled na vstup do Wilsonova lesa (zima, podzim)

Mapa 9: Analýza vizuálních vazeb II

5.1.9 Analýza zeleně

Na území Burianova náměstí byla provedena inventarizace zeleně dle metodiky Šimka (Šimek, 2014). Bylo zinventarizováno 12 stromů, více se jich zde nenachází. Převažuje sadovnická hodnota 2, tedy jedinci nadprůměrně hodnotní, hned poté hodnota 3, tedy jedinci průměrně hodnotní. Převažuje mírně snížená fyziologická vitalita, nejvíce stromů se na území nachází ve třetím vývojovém stádiu, tedy stabilizovaný dospívající jedinec (Mapa 10).

Z inventarizace dřevin vyplývá, že na území je sice kvalitní zeleň, ale je jí velmi nízký počet. Keře mají sice průměrný potenciál, ovšem jejich funkce je zde neadekvátní. Je jimi zbytečně oddělen prostor náměstí od přilehlých ulic, což jenom stupňuje pocit uzavřenosti a nepřístupnosti prostoru, keře zde nepůsobí dobrým dojmem.

Trávník zde není udržitelný na takové úrovni, aby plnil jak funkci reprezentativní, tak odpočinkovou.

Stromořadí na počátku ulice Horova, na ni navazuje ulice Minská, bylo vysazeno v roce 2016 v rámci rekonstrukce ulice. Jsou zde vysazeny vysokokmeny *Acer campestre*, které se ujaly a vypadají vitálně, ovšem původně zde byly vzrostlé javory a sakury, což se nedá porovnat s aktuálním stavem. Bohužel, musely být odstraněny, jelikož veškeré sítě vedly pod komunikací i chodníky. Sakury se objevují i ve stromořadí podél ulice Šmejkalova, jinde v Žabovřeskách například na ulicích Dunajevského a Zeleného.

Na náměstí převažuje rod *Acer*, hned poté rod *Tilia*. Z taxonomického hlediska zde nenastává problém. Rody *Acer* i *Tilia* se rovněž nacházejí v lesoparku Wilsonův les.

Wilsonův les

Důležitá je přítomnost lesoparku Wilsonův les, ležícího v těsné blízkosti náměstí. Tento lesopark je velmi důležitým městským segmentem zeleně, nejenom pro obyvatele Žabovřesk.

Jeho historie sahá do konce 19. století, kdy byl v roce 1882 založen Ludvíkem Odstrčillem za významného přispění Františka Josefa na počest jeho 40 let panování. Lesopark je plný různých druhů jak listnatých, tak jehličnatých dřevin a keřů. Zajímavostí je, že na jeden ze svahů byly z borovic vysázeny iniciály FJE (tedy František Josef a Elisabeta), které byly jasně vidět z protějšího Palackého vrchu. Dnes již tyto stromy nejsou v podobě čitelných iniciál dochovány. (Veřejná zeleň města Brna, 2017)

Wilsonův les je největším lesoparkem města Brna, zaujímá polohu 35 hektarů, jeho součástí je několik sportovních areálů. Za Františka Josefa I. se lesopark nazýval Kaiserwald, své dnešní jméno nese podle amerického prezidenta Wilsona, který po roce 1918 podporoval vznik Československa. Ještě v 80. letech zde fungovala lyžařská sjezdovka, která byla uzavřena v roce 1992. Město poté několikrát usilovalo o její znovuotevření, ale roku 2008 byl návrh definitivně zamítnut. Od uzavření sjezdovky začal lesopark chátrat, jak stavem zeleně, tak i mobiliářem a pěšími trasami. Od roku 2011 zde probíhají rekonstrukce, které nejsou

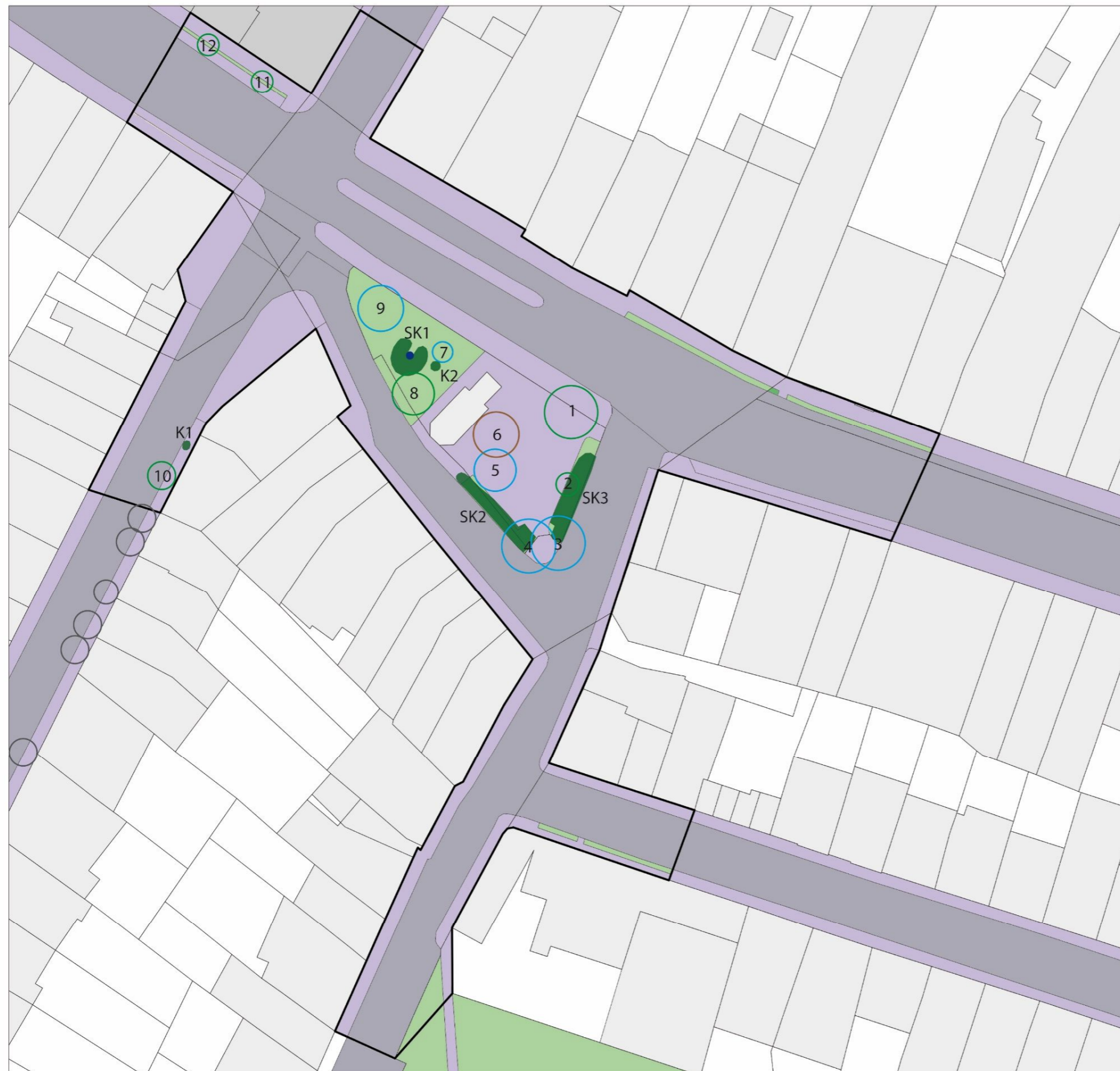
zatím dokončeny. Většina pěších tras a mobiliáře byla opravena, údržbu zeleně zde zajišťuje Veřejná zeleň města Brna. (Veřejná zeleň města Brna, 2017)

Identifikační atributy		Taxační atributy				P.a.		Kvalitativní atributy													
Vegetační prvek (VP) -typ	Por.č. složeného VP	Por.č. stromu	Taxon (Rod-druh-vnitrodruhová jednotka)	Výška (m)	Šířka koruny (m)	Báze koruny (m)	Výčetní tloušťka (cm)	Pěstební tvar	Vývojové stádium	Fyziologická vitalita	Poranění kmene	Poranění koruny	Dř.houby, hniloby, dutiny	Chybné větvení	Nepřiz. těžšíste a geometr.	Suché části koruny	Příznaky v kořen.prostoru	Jiná poškození	Biomech.vitalita celkem	Sadovnická hodnota	Dendr.pot.složeného VP
								T/V	1-5	1-5	1-3	1-3	1-3	1-3	1-3	1-3	1-3	1-3	1-5	1-5	1-3
	1		<i>Acer platanoides</i>	11	8	2,3	136	V	3	2				2					2	2	
	2		<i>Sorbus intermedia</i>	6	5	2	44	V	2	2						1			3	3	
	3		<i>Acer platanoides</i>	10	13	2	109	V	3	2									2	2	
	4		<i>Acer platanoides</i>	10	11	1,4	132	V	3	2									2	2	
	5		<i>Acer campestre</i>	8	7	1,7	66	V	2	1				2					1	2	
	6		<i>Laburnum anagyroides</i>	9	10	10	114	V	4	3	3	1		2		1			4	4	
	7		<i>Tilia cordata</i>	5	2	1,7	28	V	2	1									2	2	
	8		<i>Tilia cordata</i>	11	8	6	130	V	3	3				1					2	3	
	9		<i>Tilia tomentosa</i> 'Brabant'	9	7	2	103	V	3	2				2					2	2	
	10		<i>Prunus serrulata</i>	10	7	2	103	T	3	2		1							2	3	
	11		<i>Acer campestre</i>	3	3	2	18	V	2	2									2	3	
	12		<i>Acer campestre</i>	3	3	2	20	V	2	2									2	3	

Tab. 1: Inventarizace stromů

Druh VP (S/SK)	Por.č. VP	Taxon (Rod-druh-vnitrodruhová jednotka)	Prům. výška (m)	Prům. šířka (m)	Sadovnická hodnota	Procentuální zastoupení	Pěstební tvar
S	1	<i>Forsythia intermedia</i>	1,8	1,3	2	100	V
S	2	<i>Tamarix parvifolia</i>	1	1,5	3	100	T
SK	1	<i>Hedera helix</i>	0,2	1	2	15	V
SK	1	<i>Ilex aquifolium</i>	1,5	1	2	20	V
SK	1	<i>Berberis vulgaris</i>	1,5	1	2	30	T
SK	1	<i>Berberis julianae</i>	1,5	1	2	20	T
SK	1	<i>Juniperus sabina</i>	1,1	1	2	15	V
SK	2	<i>Symphoricarpos chenaultii</i>	0,2	1	2	5	V
SK	2	<i>Berberis vulgaris</i>	1,6	1,5	2	25	T
SK	2	<i>Berberis thunbergii</i>	1,6	1,5	2	35	T
SK	2	<i>Hedera helix</i>	0,2	0,7	2	15	V
SK	2	<i>Lonicera pileata</i>	0,6	1	2	20	V
SK	3	<i>Berberis vulgaris</i>	1,8	1,7	2	20	T
SK	3	<i>Berberis julianae</i>	1,8	1,7	2	20	T
SK	3	<i>Cotoneaster divaricatus</i>	1,8	1,7	2	15	T
SK	3	<i>Ligustrum vulgare</i>	1,8	1,7	2	20	T
SK	3	<i>Spiraea x vanhouttei</i>	1,6	1,7	2	20	T
SK	3	<i>Rosa rugosa</i>	1,4	0,8	3	5	V

Tab. 2: Inventarizace keřů

Legenda:

Sadovnická hodnota

- 2 - jedinec nadprůměrně hodnotný
- 3 - jedinec průměrněhodnotný
- 4 - jedinec podprůměrně hodnotný

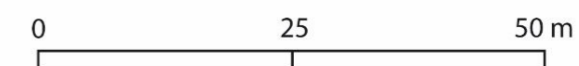
Dendrologický potenciál složeného vegetačního prvku/keřů:

- 2 - Snížený

6 Pořadové číslo stromu

- 1 *Acer platanoides*
- 2 *Sorbus intermedia*
- 3 *Acer platanoides*
- 4 *Acer platanoides*
- 5 *Acer campestre*
- 6 *Laburnum anagyroides*
- 7 *Tilia cordata*
- 8 *Tilia cordata*
- 9 *Tilia tomentosa*
- 10 *Prunus serrulata*
- 11 *Acer campestre*
- 12 *Acer campestre*

- Komunikace
- Chodníky, vydlážděná plocha
- Budovy
- Památník

Mapa 10: Inventarizace zeleně

5.1.10 Analýza provozu

Z analýzy provozu je zjevné, že řešené území je obklopeno jednosměrnými komunikacemi, podél kterých se dá parkovat z jedné strany. Nedostatek parkovacích míst není problémem jenom v centru města, ale i v ostatních městských částech, jako tady, kde je prostor podřízen parkování. Postavení chodce je zde potlačeno, náměstí mu není přizpůsobeno, chodec nemá umožněn bezpečný pohyb, vzhledem ke spoustě parkovacích míst je prostor pro chodce nepřehledný.

Územím prochází jedna hlavní silnice, ulicemi Horova a Minská. Je zde vedena i tramvajová doprava. Na zastávce Burianovo náměstí zastavuje tramvaj č. 3 a tramvaj č. 11, v noci zde potom zastavuje autobus s číslem N92. Jednosměrné silnice jsou vedeny z následujících ulic: Doležalova, Šmejkalova, Šeránkova, Marie Steyskalové a Burianovo náměstí.

Doprava náměstí pohlcuje, auta zde parkují na každém možném metru, což je v rozporu se základními funkcemi náměstí, jakožto veřejného prostoru. Parkování je využíváno především obyvateli přilehlých domů a návštěvníky restaurací a obchodů.

Pěší provoz je nejintenzivnější na ulicích Minská a Horova, jelikož podél hlavní komunikační a pěší třídy je po obou stranách plno občanských služeb. Na ostatních ulicích je provoz průměrný, sestává především z obyvatel tamějších domů. Přímo na náměstí je pěší provoz potlačen, prostor nevyužívá svého potenciálu, není zajímavý, tudíž nenabádá chodce ke zdržení se a jeho návštěvě. Poté je zde i několik naprosto slepých míst, která nejsou nijak využita.

Lidé se přirozeně nejvíce shlukují kolem zastávek tramvaje. Občasně i u kaple, nejde ale o dlouhodobější shromažďování. Z 90 % se jedná o dočasné shromažďování z důvodu čekání na tramvaj (Mapa 11).

Ani při rekonstrukci, která byla dokončena v srpnu 2016, se na chodce nemyslelo, přednost byla dána dopravě, a to jak automobilové, tak i hromadné. Tramvajová zastávka je přemístěna před kapli, byl vybudován ostrůvek, který ovšem ani tak nenaplňuje svoji funkci. Před rekonstrukcí ulice Minská byla zastávka položena jinde, bez ostrůvku, a městská hromadná doprava tak fungovala bezpočet let. Komunikace byla rozšířena o parkovací místa, nikoliv o prostor pro pěší, jak by bylo žádoucí.

5.1.11 Problémový výkres

I přes dostatek a dostupnost služeb je evidentní, že náměstí jako takové je ve své funkci popřeno. Okolní ulice jsou využívány čistě jenom k pohybu pěších za službami. Kvůli své neatraktivnosti sem málokdo zamíří. Mobiliář je nedostatečný, navíc ve špatném stavu. Trávník a prostory kolem stromů jsou málo udržovány, je zde velký počet odpadků.

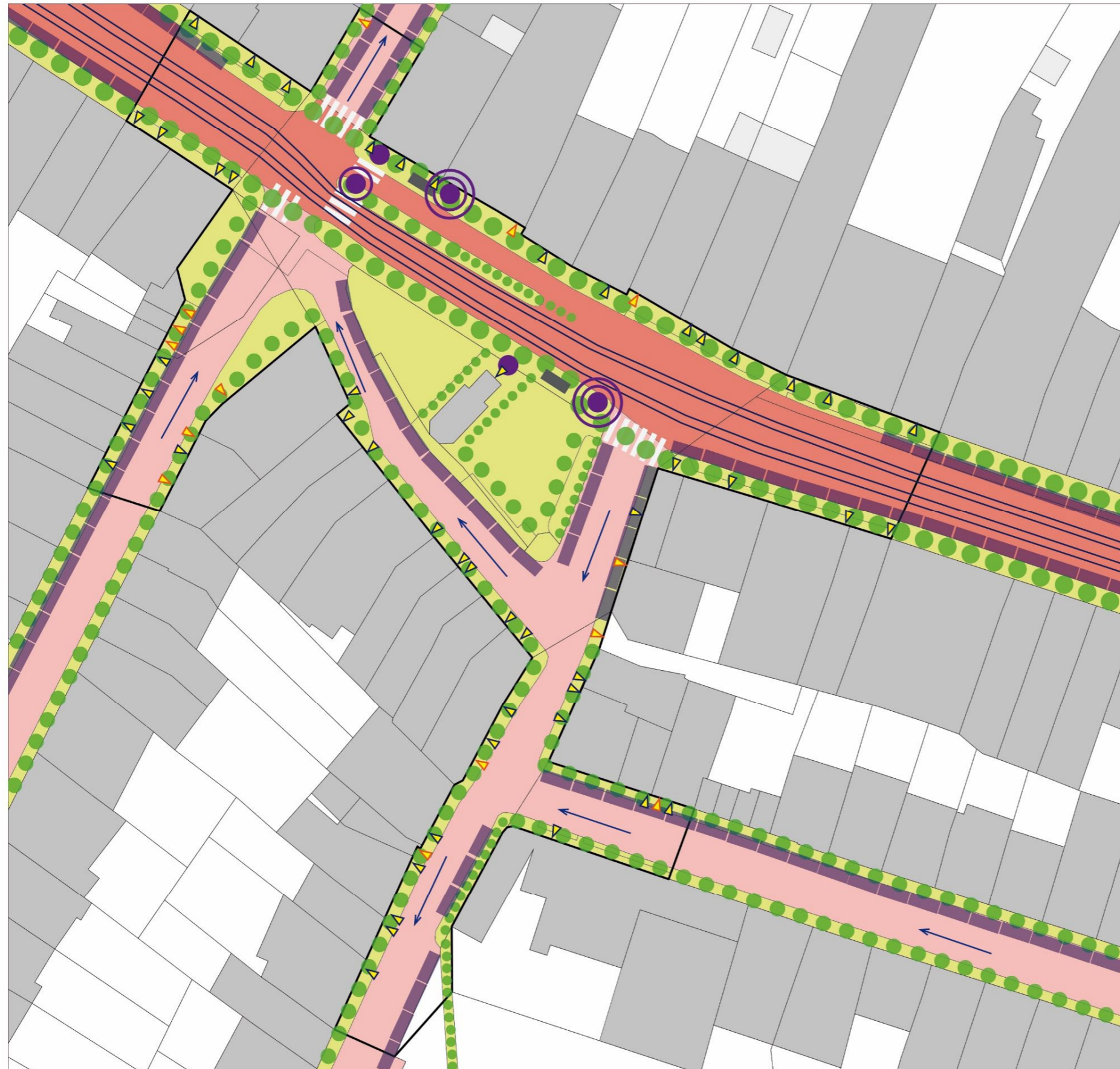
Hluchá místa v prostoru nejsou nijak řešena, což vede ke špatnému parkování, či umístění kontejnerů na tříděný odpad na jedno z těchto míst. Náměstí trojúhelníkového tvaru je ze dvou stran obklopeno parkovacími místy, což znamená, že chodec ani nemá možnost vidět, co se kolem kaple děje, je mu odepřen přístup do prostoru. Náměstí je využíváno jako dočasné místo pobytu pro ty, kteří čekají na příjezd tramvaje.

Byla stanovena základní hlediska jako hrozby, potenciál území a pozitiva území.

Za hrozbu v prostoru se dá považovat tramvajový provoz, jelikož se jedná o největší nebezpečí kolize s chodcem, zároveň se v území musí počítat s hlukem od tramvaje. Další hrozbou je kolize chodce a automobilu. Tato místa je potřeba dále provozně vyřešit, stejně jako stanovit parkovací místa, aby z náměstí nebylo veřejné parkoviště. Negativní vliv na území mají také fasády, které nejsou citlivě zrekonstruovány.

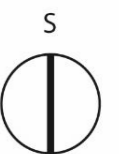
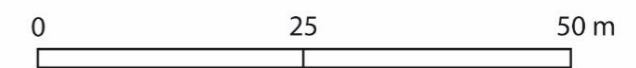
Největším pozitivem je na náměstí kaple sv. Václava, která, jako nejvýznamnější sakrální objekt okolí, vnáší do prostoru unikátního genia loci. Jako pozitiva je zde potřeba zachovat průhledy ulicemi. Dále je potřeba pracovat se vzrostlou zelení, která se na území nachází, a citlivě ji začlenit do návrhu. Pozitivním prvkem jsou v území také původní domky, které si relativně zachovaly svoji podobu co se týče přízemního patra, fasády taktéž nejsou rušivé, jsou použity neutrální barvy.

Jako potenciál byla stanovena místa, která v současnosti nemají naprosto žádné využití, jak po praktické, tak po estetické stránce. Je zde proto potenciál pro dotvoření prostoru. Potenciálem je také zapracování starého stromu *Laburnum anagyroides* do návrhu. V neposlední řadě je to práce s památkem a samozřejmě práce s povrchy, které jsou ve špatném stavu.

Legenda:

- Hlavní komunikace
- Vedlejší komunikace jednosměrná
- Tramvajová doprava č. 3, 11
- Zastávka MHD
- Přejíždění pro chodce
- Plochy určené/využívané k parkování
- Pěší trasa využívaná
- Pěší trasa středně využívaná
- Trasa velmi málo využívaná
- Shromažďování lidí - nízká intenzita
- střední intenzita
- vysoká intenzita
- Vstupy
- Vjezdy
- Budovy
- Chodníky

Mapa 11: Analýza provozu

PROBLÉMOVÝ VÝKRES

Legenda:

POTENCIÁL

1. Povrchy

2. Hodnotný strom

3. Pomník

4. Napojení prostoru na Wilsonův les

5. Slepá místa (nevyužívaná, bez náplně)

POZITIVUM

6. Původní zástavba/hodnotné fasády

7. Sakrální objekt

8. Hodnotná vegetace v území

9. Významný pohled

HROZBA

10. Problémová/rušivá fasáda

11. Nevhodná parkovací místa

12. Tramvajový provoz

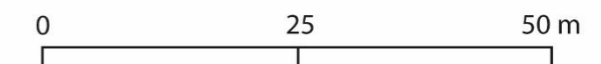
13. Střet chodce s automobilem

Budovy

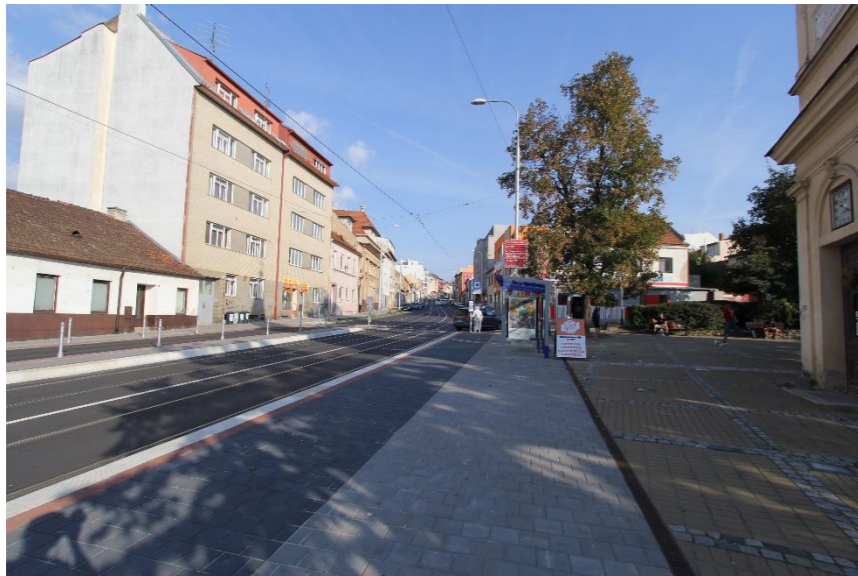

Komunikace

Mapa 12: Problémový výkres

5.1.12 Fotodokumentace stávajícího stavu

6. Návrhová část

6.1. Východiska řešení

Z analýz území je jasné, že náměstí postrádá celkovou myšlenku, a to nejenom kompoziční, ale i celkové řešení pěší a automobilové dopravy. Chybí také dostatek kvalitní zeleně a míst k odpočinku. prostor je nedostatečně vyřešen, je v zanedbaném stavu, a především nefunguje jako náměstí.

Východiskem řešení je pojetí náměstí jako celku, v návaznosti na přilehlé ulice, konkrétně v těchto bodech.

Vytvořit prostor, který bude bezpečný pro chodce. Především co se týče kolizí auta s chodcem, vyřešit prostor tak, aby byl chodec opět nadřazený automobilové dopravě.

Sjednotit povrchy. Roztříštěnost povrchů a jejich nelogickou návaznost sjednotit dlažbou, čímž budou zároveň upozorněni i řidiči, že jsou na náměstí, a budou dávat na chodce větší pozor.

Sjednotit a doplnit mobiliář, který bude poskytovat dostatek prostoru pro rekreaci. Zároveň vytvořit vhodné řešení překonání terénu.

Náměstí si zaslouží pozornost z hlediska zeleně. Je jí zde nedostatek, především stromů. Zvážit použití i jiných vegetačních prvků, doplnění uličních stromořadí.

Vytvořit vhodnou formu posezení před restauracemi, které se na náměstí nacházejí. Důležitým východiskem je i definice plochy před kaplí, která bude sloužit jako platforma pro kulturní akce, které se zde pravidelně pořádají.

Promyšlení návaznosti na Wilsonův les.

Vyřešit problémovou dopravu, především odstranit fakt, že náměstí vypadá jako parkoviště.

Celkově zlepšit osvětlení v prostoru. Výsledkem východisek je zahradně architektonické řešení modelového území Burianova náměstí v Brně.

6.2. Zahradně architektonické řešení prostoru

Hlavní myšlenkou návrhu je navrácení prostoru funkce náměstí, sjednocení všech ploch, vyzdvihnutí Kaple sv. Václava jakožto sakrální dominanty prostoru. Cílem je vytvořit prostor náměstí ve městě, které si ale pořád zachovává vesnický charakter. Hlavním motivem je kruh, který se od prostoru kaple rozvíjí dále, jeho tvar se promítá v terasách, v poloze záhonů a sedacích prvků západně od kaple.

Kruh přirozeně kopíruje terén a tvoří tak tři terasy, které se postupně snižují směrem k hlavní kruhové ploše kolem kaple. Jinak je tento prostor určen ke hrám a ke konání

pravidelných společenských akcí. Terasy zároveň slouží jako jednoduché hlediště pro kulturní akce, jsou doplněny sedacími prvky a hlavně stromy, pod kterými v létě vzniká příjemný stín.

Základem sjednocení povrchů jsou dlažby, které jsou rozděleny na tři druhy, a to na dlažbu pro pochozí plochy, pojezdové plochy a pro plochy hlavní. Pro hlavní plochy, které tvoří plochu kolem kostela a plochy restauračních zahrádek, jsou navrženy dlaždice 750 x 750 mm šedé a pískové barvy. Pro pochozí plochy byly zvoleny dlaždice rozměru 550 x 550 mm. Nejmenší mocnost má dlažba pro pojezdové plochy automobilů, tedy 400 x 400 mm.

Celé náměstí je na jedné výškové úrovni, čehož je zde docíleno zpomalovacími prahy, které veškerý dopravní provoz posouvají na stejnou výškovou úroveň. Řidiči jsou zároveň automaticky upozorněni, že vjíždí do prostoru náměstí, tedy automaticky zpomalí, jelikož jsou navedeni na jiný typ povrchu. Prostor, který se ocitá na jedné úrovni, se najednou stává snadno prostupným pro chodce, jelikož nemusí překonávat výškové rozdíly mezi chodníkem, silnicí a zastávkou tramvaje. Parkování je řešeno u domů, je zde vymezen přesný počet a umístění parkovacích míst.

Dřeviny

Vzhledem ke stávajícím rodům *Tilia* a *Acer* byla tato skladba zachována. Z javorů, které se nacházejí na prostoru teras a vymezují i restaurační zahrádky, jsou zde navrženy *Acer platanoides* 'Deborah' a *Acer platanoides* 'Emerald Queen', jelikož jsou středního vzrůstu, byly vybrány také vzhledem k podzimnímu vybarvení. Kultivar 'Deborah' raší červeně, v období vegetace má listy tmavě zelené, a na podzim se vybarvuje do žluto oranžova, kultivar 'Emerald Queen' raší růžově, poté má listy světle zelené, na podzim se vybarvuje do žluta. Vzhledem k tomu, že *Acer platanoides* byl vysazen ve stromořadí před rekonstrukcí, je i v návrhu navrácen do přilehlých uličních stromořadí, zvolen byl *Acer platanoides* 'Cleveland'. Stávající lípy byly doplněny dalšími lipami, tvořící spolu s památkem pravidelný pětibodový rastr, se kterým je propojen i prostor. Byla zvolena *Tilia cordata* 'Rancho', kvůli svému menšímu vzrůstu. Na podzim drží listí dlouho a vybarvuje se do žluta, tudíž se bude doplňovat s javory. Všechny stromy budou vyvětvěny v minimální výšce 2,5 metru.

Záhony

Záhony jsou navrženy jako kombinované, a to jako trvalkové záhony doplněné cibulnatými rostlinami. Jsou víceúrovňové, řešeny tón v tónu. Barevné provedení je v odstínech od bílé a růžové, přes světle fialovou a fialovou, až po modrou. Svým druhovým složením jsou odolné městskému klimatu, zároveň jsou jakousi alegorií vesnických záhonů a předzahrádek. Pro výrazný jarní efekt jsou do skladby rostlin navrženy i cibuloviny, které pokvetou od dubna růžově a bíle. Kvetení trvalek by mělo trvat až do září. Jako dominanta v letních měsících byl navržen *Eremurus stenophyllus*, který vytvoří vertikální dominantu. Základní skladbu záhonu tvoří tyto druhy rostlin: *Papaver orientale* 'Victoria Luise', *Tulipa* 'Salmon Impression', *Tulipa* 'White Emperor', *Echinacea purpurea* 'Rubinglow',

Lavandula officinalis 'Hidcote Pink', *Lavandula officinalis* 'Loddon Blue', *Salvia officinalis* 'Purpurascens', *Eryngium planum* 'Blauer Zwerg', *Eremurus stenophyllus*, *Alchemilla millefolium* 'Island Pink', *Sedum telephium* 'Herbstfreude', *Stachys byzantina* 'Lamb's Ear' a *Stipa tenuissima* 'Pony Tails'.

Cílem návrhu je také propojit okolní restaurace s děním na náměstí. Jsou zde navrženy tři restaurační zahrádky, které propojují náměstí s potenciálem těchto gastronomických podniků. Na náměstí je tak vnesen nový prvek, který je sjednocen jednotnou dlažbou. Ta zasahuje i na pojezdové plochy, aby bylo pro řidiče evidentní, že projíždějí zónou plnou lidí. Památník byl přesunut za svého původního místa do prostoru mezi rastr lip. Jeho okolí je doplněno dlažbou, která je zde kladena ve stejném principu jako kolem kostela, tedy památník je podpořen dlaždicemi pískové barvy, které se postupně ztrácí v ostatní dlažbě. Kříž je zachován na svém původním místě.

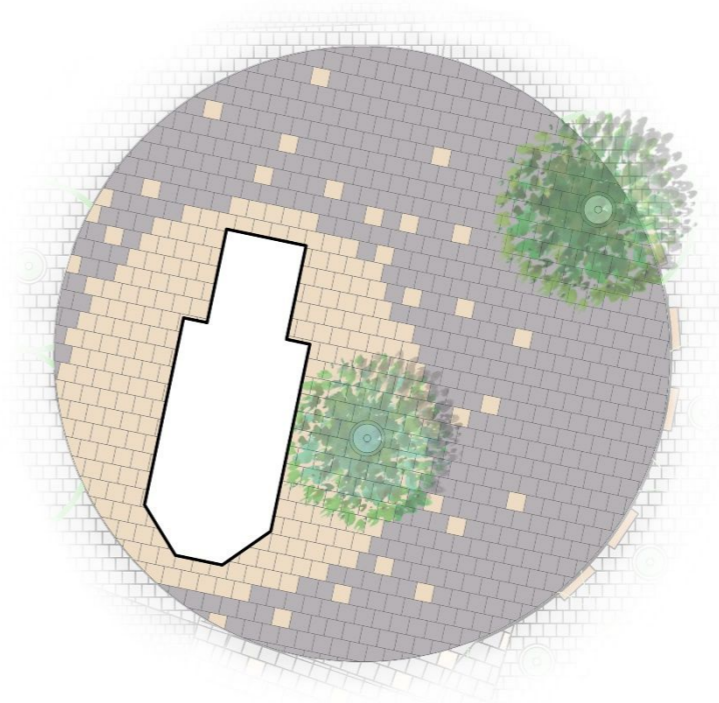
Poloha zastávek tramvaje je zvolena tak, aby tramvaj mohla zastavit a cestující tak vstoupili na náměstí. Platformy jsou dostatečné velké pro pohodlné čekání.

Sedací prvky jsou zvoleny jako jednoduché lavičky z kovu, v povrchové úpravě Corten, sedací plocha je z dřevěných prken. Stejně tak na terasách z betonu jsou umístěny sedací prvky, které je doplňují betonovými lavičkami se stejnou dřevěnou sedací plochou jako u laviček. Ty jsou doplněny odpadkovými koši, taktéž v kovovém provedení Corten a dřevěnou přední i zadní stranou.

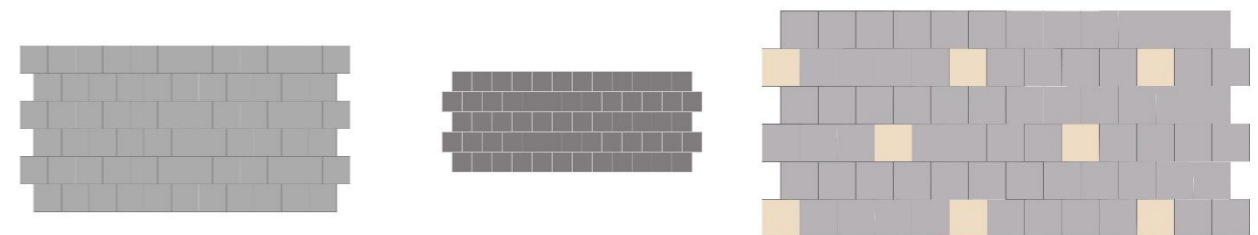
Osvětlení je zde voleno jako bodové, zabudované v dlažbě. Nasvícena je kaple z pěti bodů, nasvíceny jsou i stromy na hlavním prostoru náměstí kolem kaple. Nasvícení teras je navrženo taktéž v zemi, pod každou z teras je pruh světla, který osvětluje terasy zespodu.

Návaznost na Wilsonův les je vytvořena stromořadím podél ulice, která se na něj napojuje. Jednotná dlažba celé plochy náměstí tak návštěvníka dovede až do lesoparku, kde se postupně spojuje se stávající dlažbou. Vchod je také uvozen informační tabulí.

Kontejnery na komunální a tříděný odpad jsou přesunuty v rámci prostoru, kde se nacházely. Nově jsou zastřešeny, aby nerušily pohled na náměstí.

Obr. 89: Detail kladu dlažby kolem kaple Sv. Václava

Obr. 90: Detail kladů dlažeb pro Burianovo náměstí

Obr. 91: Navržená lavička a odpadkový koš

7. Závěr

Co existuje lidstvo, existoval i veřejný prostor, ať už měl jakoukoli podobu a veřejným prostorem nazýván nebyl. Náměstí prošlo historickým vývojem, ale vždy mělo stejnou funkci. Práce se zabývá soudobou tvorbou náměstí, jakožto veřejného prostoru, náměstím, jako nedílné součástí struktury každého města. Náměstí je významným nositelem architektonických a uměleckých památek, které doprovází celou historii lidstva, a je klíčovým prostorem pro městský život, který se stává čím dál rušnějším. Proto se každý veřejný prostor musí neustále podřizovat potřebám dnešních obyvatel. Je nutné sledovat současné trendy, použití nejenom nových materiálů, ale i možností nových médií, světla apod.

Náměstí bylo, a také zůstane pro obyvatele důležitým místem, kde se odehrává hlavní kulturní život celé městské struktury. Aby tento prostor zůstal nadále tak unikátním prostranstvím, musíme přistupovat k jeho navrhování s úctou k okolním památkám, a reflektovat tak hodnoty, které na místě jsou, a vnést do prostoru nové možnosti využití. S ohledem na měnící se požadavky současných obyvatel je nutné sledovat současné dění ve městě a naplnit tak třeba neukojená přání v rámci veřejného prostoru. Všechny tyto aspekty byly proto uplatněny i zde při zpracovávání Zahradně architektonické studie Burianova náměstí v Brně.

8. Diskuze

Během práce jsem docházela k různým poznatkům a závěrům, které jsem se dočetla v doporučených knihách, hlavně o propojení psychického hlediska s funkcemi a aktivitami ve veřejném prostoru, kterými se člověk instinktivně řídí a nepřemýšlí nad nimi. Zároveň jsem objevila opravdu velké množství dobrých realizací, které dále sloužily jako referenční příklady. Byla jsem celkem překvapená, kolik zahraničních realizací náměstí už bylo provedeno, zajímavé bylo poučení z používání dlažby, která je v zahraničí na výborné úrovni. Oproti tomu byl opravdu oříšek najít vhodné příklady řešení náměstí z České republiky.

Celkově, na téma náměstí a veřejného prostoru, nebyl problém zajistit si odbornou literaturu, jelikož jde o téma tolik známé, s dlouhou historií. Věřím, že naše země je již na takové úrovni, že se v co nejbližší době opravdu dočkáme mnoha dalších obnov a realizací veřejných prostorů, jelikož s neustálým nárůstem obyvatel měst roste i potřeba nových, a především kvalitních veřejných prostorů.

9. Souhrn

Bakalářská práce na téma Zahradně architektonická studie Burianova náměstí v Brně, pojednává o současné tvorbě náměstí jakožto důležitého veřejného prostranství ve městě. Práce je rozdělena do dvou částí.

První část, teoretická, pojednává o historii náměstí a o jeho funkcích, které má náměstí pro obyvatele splňovat. Současná tvorba je dokladována vhodnými příklady obnovy náměstí jak ze světa, tak z České republiky.

Druhá část sestává z analytické a návrhové části. V analytické části jsou popsány a zmapovány nejdůležitější aspekty pro navrhování, jde především o práce v terénu. Výsledkem je soubor analýz, ze kterých jsou vyvozena východiska pro navrhování. Návrhová část obsahuje autorské řešení modelového prostoru Burianova náměstí, kde byl kladen důraz jak na správné provozní a funkční aspekty, tak především na estetické hledisko řešení prostoru.

Klíčová slova: náměstí, veřejný prostor, Burianovo náměstí, Brno

10. Resumé

Bachelor thesis on the Garden architectural study of Burian Square in Brno, covers the topic of the current formation of squares as important public spaces in the city. The thesis consists of two parts.

The first one is theoretical, about the history of the square and its functions in order to serve the inhabitants. The contemporary creation is complemented by examples of suitable square renovation from all over the world and also from the Czech Republic.

The second part consists of analysis and design proposal. In the analytical part there are the most important aspects for design minutely described and charted. This section was made mainly in the field. The outcome is comprised of a set of analyses as a base for design solution. In the design section there is an author's model solution of the Burian Square space. The emphasis was put on the operational and functional aspects, at the same time on the aesthetic aspect of the area solution.

Key words: square, public space, Burian Square, Brno

11. Seznam použitých zdrojů

Knihy

AMBROŽOVÁ, Zuzana – KULHÁNKOVÁ, Zora. Hlavní náměstí malých měst v ČR. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2011. sv. 14, č. 2, s. 25-31. ISSN 1212-0855.

CULEK, Martin, *Biogeografické členění České republiky*. 1.vyd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2005, 589 s. ISBN 80-86064-82-4.

DÍŽKA, Přemysl. *Proměny století.:122 historických a současných fotografií ze Žabovřesk: 13.díl*. 1. vyd. Brno: Vydavatelství Dížka, 2015, 68 s. ISBN 978-80-904413-6-1.

GALÍKOVÁ, Kateřina – KUBINCOVÁ, Eliška – VRÁNOVÁ, Karolína. Poster v rámci Zahradně architektonické tvorby II, Lednice, 2016

GEHL, Jan. *Města pro lidi*. Brno: Partnerství, 2012, 261 s. ISBN 978-80-260-2080-6.

GEHL, Jan. *Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství*. Vyd. v češtině 1. Brno: Nadace partnerství, 2000, 202 s. ISBN 80-858-3479-0.

HALÍK, Pavel – KRATOCHVÍL, Petr – NOVÝ, Otakar. *Architektura a město*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998, 204 s. ISBN 80-200-0665-6.

HORÁČEK, Petr – KIESENBAUER, Zdeněk - MÁLEK, Zdeněk. *Stromy pro sídla a krajinu*. Olomouc: Vydavatelství Baštan ve spolupráci s firmou Arboeko, 2012, 357 s. ISBN 978-80-87091-36-4.

HRŮZA, Jiří – ZAJÍC, Josef. *Vývoj urbanismu I*. 1.vyd. Praha: ČVUT, 1997, 115 s. ISBN 80-01-01342-1.

HRŮZA, Jiří – ZAJÍC, Josef. *Vývoj urbanismu II*. 1.vyd. Praha: ČVUT, 1999, 137 s. ISBN 80-01-01549-1.

KUČA, Karel. *Brno: vývoj města, předměstí a připojených vesnic*. Praha: Baset, 2000, 664 s. ISBN 80-86223-11-6.

QUITT, Evžen. *Klimatické oblasti Československa*. Praha: Acedemia, 1971.

SITTE, Camillo. *Stavba měst podle uměleckých zásad*. Praha: ABF-ARCH, 1995, 111 s. ISBN 80-901608-1-6.

ŠIMEK, Pavel. *Vyhodnocení dendrologického potenciálu objektu: osnova přednášky*. Lednice: Zahradnická fakulta v Lednici, 2014, 16 s.

WILHELMOVÁ, Dana – DAMEC, Jiří. *Zahrada a město: katalog výstavy*. 1.vy. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2015, 160 s. ISBN 978-80-7509-312-7.

Landscape architecture. Antwerp: booqs, 2010, 619 s. ISBN 978-94-60650-27-7.

Webové zdroje

Brněnský orloj. *Wikipedia* [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Brněnský_orloj

Brno, geografie. *Wikipedia* [online] [cit.1.4.2017] Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Brno>

Church Square St. Remigius, Borken. *Landezine* [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2017/01/church-square-st-remigius-borken/>

Jan Kratochvíl, Piazzetta u kaple sv. Kosmy a Damiána v Emauzích. *Archiweb* [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/buildings.php?action=show&id=4972>

John Paul II Square in Zadar, Ante Uglešić. *Landezine* [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2016/05/john-paul-ii-square-in-zadar-by-ante-uglesic/>

Kateřina Foltánková. Nejhorší náměstí v Brně? Rosického. Nejlepší jsou ve středu města. *Brněnský deník* [online] [cit.28.2.2017] Dostupné z: http://brnensky.denik.cz/zpravy_region/nejhorsi-namesti-v-brne-rosickeho-20140323.html

Konečného náměstí. *Wikipedia* [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Konečného_náměstí

Kostel Sv. Ducha. *Východní Morava* [online] [cit.10.4.2017] Dostupné z: <http://www.vychodni-morava.cz/cil/2352>

Kungsbacka Torg, White Arkitekter. *Landezine* [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2015/09/kungsbacka-torg-by-white-arkitekter/>

Městské části. *Brno* [online] [cit.21.2.2017] Dostupné z: <https://www.brno.cz/sprava-mesta/mestske-casti>

Náměstí. *Wikipedia* [online] [cit.27.2.2017] Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Náměstí>

Náměstí Svobody, Brno. *Wikipedia* [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Náměstí_Svobody_\(Brno\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Náměstí_Svobody_(Brno))

Nový park na Konečného náměstí. *TORO zavlaha* [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.toro-zavlaha.cz/cs/aktuality/novy-park-na-konecneho-namesti-jiz-otevren>

O městské části Brno – Žabovřesky. *Žabovřesky* [online] [cit.21.2.2017] Dostupné z: <http://www.zabovresky.cz/o-zabovreskach/>

Památkový katalog, kaple sv. Václava. *Národní památkový ústav* [online] [cit.21.2.2017] Dostupné z: <http://pamatkovykatalog.cz/?element=1259491&sequence=1&mode=fulltext&keywords=kaple+sv.+václava®ion%5B0%5D=Jihomoravský+kraj&county%5B0%5D=Brno-město&municipality%5B0%5D=Brno&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

Pamětní kříž, Burianovo náměstí. *Internetová encyklopedie dějin Brna* [online] [cit.21.2.2017] Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_objektu&load=1173

Pomník, Burianovo náměstí. *Internetová encyklopedie dějin Brna* [online] [cit.21.2.2017] Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_objektu&load=290

Postdamer Plaza. *Studio Dreiseitl* [online] [cit.2.4.2017] Dostupné z: <http://www.dreiseitl.com/en/portfolio#potsdamer-plaza>

Půdní mapa, 1:50 000. *Česká geologická služba*. <https://mapy.geology.cz/pudy/>

Ribe Cathedral Square, Schonherr Landscape Architects. *Landezine* [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2014/02/ribe-cathedral-square-schonherr-landscape-architecture>

Staré Město – Náměstí Velké Moravy. *Má vlast cestami proměn* [online] [cit.10.4.2017] Dostupné z: <http://cestamipromeny.cz/promeny-2016/453-stare-mesto-namesti-velke-moravy>

Wilsonův les, historie. *Veřejná zeleň města Brna* [online] [cit.20.2.2017] Dostupné z: <http://www.vzmb.cz/clanky/wilsonuv-les/>

Žabovřesky. *Brněnský architektonický manuál* [online] [cit.26.2.2017] Dostupné z: <http://www.bam.brno.cz/stezka/8-zabovresky>

Žabovřesky, Burianovo náměstí. *Internetová encyklopedie dějin Brna* [online] [cit.21.2.2017] Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_ulice&load=658

12. Seznam obrázků

Obr. 1: Dostatek příjemného prostoru k sezení je základem úspěchu veřejného prostoru, Londýn, Galíková 2016

Obr. 2: More London - ideální místo pro pobyt, hru, setkání i odpočinek, Galíková 2016

Obr. 3: Water Square, Rotterdam [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: http://www.uncubemagazine.com/sixcms/media.php/1323/Benthemplein_p-a09.jpg

Obr. 4: Náměstí Čufarjev, Slovinsko [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: <http://www.scapelab.com/assets4687/wp-content/uploads/2012/11/scapelab-cufarjev-trg-square-04.jpg>

Obr. 5: Situace, Ribe. Schonherr [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: http://www.landezine.com/index.php/2014/02/ribe-cathedral-square-schonherr-landscape-architecture/ribe-cathedral-square-by-schonherr-landscape_architecture-07/

Obr. 6: Celkový pohled, Ribe. Jens Markus Lindhe [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: http://www.landezine.com/index.php/2014/02/ribe-cathedral-square-schonherr-landscape-architecture/ribe-cathedral-square-by-schonherr-landscape_architecture-02/

Obr. 7: Detail dlažby, Ribe. Jens Markus Lindhe [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: http://www.landezine.com/index.php/2014/02/ribe-cathedral-square-schonherr-landscape-architecture/ribe-cathedral-square-by-schonherr-landscape_architecture-04/

Obr. 8: Pohled na dlažbu kolem katedrály, Ribe. Jens Markus Lindhe [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: http://www.landezine.com/index.php/2014/02/ribe-cathedral-square-schonherr-landscape-architecture/ribe-cathedral-square-by-schonherr-landscape_architecture-03/

Obr. 9: Detail dlažby II, Ribe. Jens Markus Lindhe [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: http://www.landezine.com/index.php/2014/02/ribe-cathedral-square-schonherr-landscape-architecture/ribe-cathedral-square-by-schonherr-landscape_architecture-01/

Obr. 10: Noční scéna, Ribe. Jens Markus Lindhe [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: http://www.landezine.com/index.php/2014/02/ribe-cathedral-square-schonherr-landscape-architecture/ribe-cathedral-square-by-schonherr-landscape_architecture-05/

Obr. 11: Situace, Borken. WBP [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: http://www.landezine.com/index.php/2017/01/church-square-st-remigius-borken/remigiusborken13_siteplan/

Obr. 12: Celkový pohled, Borken. Claudia Dreyße [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: http://www.landezine.com/index.php/2017/01/church-square-st-remigius-borken/remigiusborken01_2016-claudia-dreysse/

Obr. 13: Detail dlažby, Borken. Claudia Dreyße [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: http://www.landezine.com/index.php/2017/01/church-square-st-remigius-borken/remigiusborken03_2016-claudia-dreysse/

Obr. 14: Detail sedacího prvku, Borken. Claudia Dreyße [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: http://www.landezine.com/index.php/2017/01/church-square-st-remigius-borken/remigiusborken04_2016-claudia-dreysse/

Obr. 15: Detail dlažby a parkovacích míst, Borken. Claudia Dreyße [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: http://www.landezine.com/index.php/2017/01/church-square-st-remigius-borken/remigiusborken05_2016-claudia-dreysse/

Obr. 16: Noční scéna, Borken. Claudia Dreyße [online] [cit.28.3.2017] Dostupné z: http://www.landezine.com/index.php/2017/01/church-square-st-remigius-borken/remigiusborken05_2016-claudia-dreysse/

Obr. 17: Situace, Zadar. Ante Uglešić [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2016/05/john-paul-ii-square-in-zadar-by-ante-uglesic/forum-zadar-22/>

Obr. 18: Celkový pohled, Zadar. Jakov Đinđić [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2016/05/john-paul-ii-square-in-zadar-by-ante-uglesic/forum-zadar-03/>

Obr. 19: Pohled na posezení na náměstí, Zadar. Sandro Lendler [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2016/05/john-paul-ii-square-in-zadar-by-ante-uglesic/forum-zadar-12/>

Obr. 20: Pohled na náměstí, Zadar. Sandro Lendler [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2016/05/john-paul-ii-square-in-zadar-by-ante-uglesic/forum-zadar-05/>

Obr. 21: Herní prvek pro děti, Zadar. Sandro Lendler [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2016/05/john-paul-ii-square-in-zadar-by-ante-uglesic/forum-zadar-11/>

Obr. 22: Detail dlažby, Zadar. Sandro Lendler [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2016/05/john-paul-ii-square-in-zadar-by-ante-uglesic/forum-zadar-07/>

Obr. 23: Situace, Kungsbacka. White [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2015/09/kungsbacka-torg-by-white-arkitekter/kungsbacka-torg-plan-illustration/>

- Obr. 24: Celkový pohled na náměstí, Kungsbäck. White [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2015/09/kungsbäck-torg-by-white-arkitekter/kungsbäck-torg-overview/>
- Obr. 25: Posezení jako herní prvek, Kungsbäck. White [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2015/09/kungsbäck-torg-by-white-arkitekter/kungsbäck-torg-4/>
- Obr. 26: Sedací prvky, Kungsbäck. White [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.landezine.com/index.php/2015/09/kungsbäck-torg-by-white-arkitekter/kungsbäck-torg-benches-evening/>
- Obr. 27: Noční scéna, Kungsbäck. White [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: http://www.landezine.com/index.php/2015/09/kungsbäck-torg-by-white-arkitekter/kungsbäck_torg_nigh/
- Obr. 28: Situace, Náměstí Svobody [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <https://mapy.cz/letecka?x=16.6082329&y=49.1950128&z=19&source=stre&id=79706>
- Obr. 29: Morový sloup, Fuchsova budova banky [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/ab/Brno_náměstí_Svobody_morový_sloup_a_banky.jpg
- Obr. 30: Brněnský orloj [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.pruvodcebrno.cz/fotografie/moderni-stavby/hodinovy-stroj/hodinovy-stroj-4.jpg>
- Obr. 31: Vyznačení kostela sv. Mikuláše v dlažbě [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: http://1gr.cz/fotky/idnes/16/063/org/JB643fd4__X7F0089.JPG
- Obr. 32: Velká kašna, Náměstí Svobody [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: http://www.ceskatelevize.cz/ct24/sites/default/files/styles/scale_1180/public/images/1017680-606238.jpg?itok=72LwY__5
- Obr. 33: Detail roštů s verši, Náměstí Svobody [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.arch.cz/data/kuba.pilar/kasna01.jpg>
- Obr. 34: Axonometrie, Konečného náměstí [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.munimedia.cz/files/article/7695/9.jpg>
- Obr. 35: Konečného náměstí [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <https://ceskacenaarchitekturu.cz/app/uploads/2016/04/TAS1314DpXIGDw51460749837-1980x1320.jpg>
- Obr. 36: Masivní lavička a detail dlažby [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.toro-zavlahy.cz/cs/aktuality/novy-park-na-konecneho-namesti-jiz-otevren>
- Obr. 37: Noční scéna, Konečného náměstí [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: https://ceskacenaarchitekturu.cz/app/uploads/2016/04/OtaNepilyPPA2015_TAL99928RJE9oay1460750343.jpg
- Obr. 38: Památník Franzi Pawlu [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: http://foto.turistika.cz/foto/width_380/11885/106081/lrg_img_6382.jpg
- Obr. 39: Celkový pohled, Staré Město [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: http://cestamipromen.cz/images/2016/16_promeny/16_ZLK_Stare_Mesto/02_ZLK_Stare_Mesto_po.jpg
- Obr. 40: Pohled na jeden z okruhů, S. Město, Galíková 2016
- Obr. 41: Detail dlažby, Staré Město, Galíková 2016
- Obr. 42: Pítko, Staré Město, Galíková 2016
- Obr. 43: Trvalkové záhony, sedací prvky a zídky, Staré Město, Galíková 2016
- Obr. 44: Pohled z ptáčích perspektiv, Praha [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.stavebnictvi3000.cz/img/articles/1024x800-fit/2016/w07a-stavba5-3.jpg>
- Obr. 45: Pohled na kostel Panny Marie [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <https://ceskacenaarchitekturu.cz/app/uploads/2016/04/DSC0657QDoAK0Ub1460761495-830x550.jpg>
- Obr. 46: Detail dlažby, Praha [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://www.stavebnictvi3000.cz/img/articles/1024x800-fit/2016/w07a-stavba5-4.jpg>
- Obr. 47: Detail tryskaného betonu, Praha [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: http://www.earch.cz/sites/default/files/images/gallery/12.8.2016/piazzetta-u-kaple-sv.kosmydamiana-v-emauzich/12-ixa-piazzetta_emaury-foto_benedikt_markel.jpg
- Obr. 48: Celková situace, Praha [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: http://www.earch.cz/sites/default/files/images/gallery/12.8.2016/piazzetta-u-kaple-sv.kosmydamiana-v-emauzich/18-ixa-piazzetta_emaury.png
- Obr. 49: Lokalizace Brna v rámci České Republiky [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: <http://evaluace.eu/kontakt/>
- Obr. 50: Lokalizace Žabovřesk v rámci Brna [online] [cit.27.3.2017] Dostupné z: http://www.poznavamesvet.cz/images/obsah/Brno/velky/Brno_katastrální%20území.jpg
- Obr. 51: Vymezení řešeného území [online] [cit.26.3.2017] Dostupné z: <https://mapy.cz/letecka?x=16.5786000&y=49.2120032&z=18>
- Obr. 52: Hrad Špilberk [online] [cit.13.2.2017] Dostupné z: http://www.fotozletadla.cz/files/imagecache/vodoznak_17_procent2/letecke-snimky/brno-spilberk_02.jpg
- Obr. 53: Katedrála Sv. Petra a Pavla [online] [cit.13.2.2017] Dostupné z: <http://itras.cz/fotogalerie/katedrala-sv-petra-a-pavla-brno/velke/katedrala-sv-petra-a-pavla-brno-lukas-lhotecky-001.jpg>
- Obr. 54: Mahenovo divadlo [online] [cit.13.2.2017] Dostupné z: http://www.gotobno.cz/data/images/thumb/565_7dd70feead.jpg
- Obr. 55: Janáčkovovo divadlo [online] [cit.13.2.2017] Dostupné z: http://img09.deviantart.net/3035/i/2010/220/a/4/janackovo_divadlo_brno_by_tomasz987.jpg
- Obr. 56: Hvězdárna a planetárium Brno [online] [cit.13.2.2017] Dostupné z: <http://www.astrocesty.eu/images/lokality/big/ptak-3-1322816654.jpg>
- Obr. 57: Park Lužánky [online] [cit.13.2.2017] Dostupné z: https://barusch.cz/wp-content/uploads/2015/10/DSC_9457.jpg
- Obr. 58: Brněnská přehrada [online] [cit.13.2.2017] Dostupné z: <http://www.treking.cz/regiony/lavka-pod-veverim3.jpg>
- Obr. 59: Björnsenův sad [online] [cit.13.2.2017] Dostupné z: http://3.bp.blogspot.com/-JxtgcMvsWrk/VZPesAU2OII/AAAAAAAAHPM/mWC3z0BvOoU/s1600/20150629_165929.jpg

Obr. 60: Kolonie Nový Dům [online] [cit.9.2.2017] Dostupné z: https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:Brno_Žabovřesky_Kolonie_Nový_dům_4.jpg

Obr. 61: Jurkovičova vila [online] [cit.9.2.2017] Dostupné z: https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jurkovičova_vila_Brno_1.jpg

Obr. 62: Kounicovy koleje [online] [cit.9.2.2017] Dostupné z: <http://www.zabovresky.cz/zajimavama-mista-zabovresk/>

Obr. 63: Fuchsův rodinný dům [online] [cit.9.2.2017] Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9b/Fuchsův_vlastní_rodinný_dům,_Brno-Žabovřesky_2.jpg

Obr. 64: Dětský domov Dagmar [online] [cit.9.2.2017] Dostupné z: http://www.ceskatelevize.cz/ct24/sites/default/files/styles/scale_1180/public/images/1553868-638926.jpg?itok=Rse1_qh8

Obr. 65: Slavíkova vila od Josefa Kranze [online] [cit.9.2.2017] Dostupné z: http://img13.rajsce.idnes.cz/d1302/8/8011/8011653_975e1f02514225b5b3802fd92f7ad55c/images/DSC_1334USlavkovavila.jpg

Obr. 66: Kostel Panny Marie Pomocnice Křesťanů [online] [cit.9.2.2017] Dostupné z: http://img20.rajsce.idnes.cz/d2002/8/8987/8987686_33a79f268ff926343331d9e3f372dc7a/images/DSC_00004c.jpg

Obr. 67: Řeka Svratka [online] [cit.9.2.2017] Dostupné z: http://foto.turistika.cz/foto/11885/94813/lrg_img_7581.jpg

Obr. 68: Burianovo náměstí v roce 1908 I. DÍŽKA, Přemysl. *Proměny století.:122 historických a současných fotografií ze Žabovřesk: 13.díl.* 1. vyd. Brno: Vydavatelství Dížka, 2015. 68 s. ISBN 978-80-904413-6-1.

Obr. 69: Burianovo náměstí v roce 1908 II. DÍŽKA, Přemysl. *Proměny století.:122 historických a současných fotografií ze Žabovřesk: 13.díl.* 1. vyd. Brno: Vydavatelství Dížka, 2015. 68 s. ISBN 978-80-904413-6-1.

Obr. 70: Původní památník [online] [cit.8.2.2017] Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=preview&bind_name=b_element&bind_value=290&image=15138

Obr. 71: Historické panorama Žabovřesk [online] [cit.8.2.2017] Dostupné z: <http://encyklopedie.brna.cz/data/images/0271/img13555.jpg>

Obr. 72: Historická tramvaj [online] [cit.8.2.2017] Dostupné z: <http://foto.bmhd.cz/f/1/8/783.jpg>

Obr. 73: Ulice Horova v 10. letech min. století. DÍŽKA, Přemysl. *Proměny století.:122 historických a současných fotografií ze Žabovřesk: 13.díl.* 1. vyd. Brno: Vydavatelství Dížka, 2015. 68 s. ISBN 978-80-904413-6-1.

Obr. 74: Rosického náměstí ve 30. letech min. století. DÍŽKA, Přemysl. *Proměny století.:122 historických a současných fotografií ze Žabovřesk: 13.díl.* 1. vyd. Brno: Vydavatelství Dížka, 2015. 68 s. ISBN 978-80-904413-6-1.

Obr. 75: Burianovo náměstí po II. světové válce. DÍŽKA, Přemysl. *Proměny století.:122 historických a současných fotografií ze Žabovřesk: 13.díl.* 1. vyd. Brno: Vydavatelství Dížka, 2015. 68 s. ISBN 978-80-904413-6-1.

Obr. 76: Ulice Minská v 10. letech minulého století. DÍŽKA, Přemysl. *Proměny století.:122 historických a současných fotografií ze Žabovřesk: 13.díl.* 1. vyd. Brno: Vydavatelství Dížka, 2015. 68 s. ISBN 978-80-904413-6-1.

Obr. 77: Budova lékárny v roce 1913. DÍŽKA, Přemysl. *Proměny století.:122 historických a současných fotografií ze Žabovřesk: 13.díl.* 1. vyd. Brno: Vydavatelství Dížka, 2015. 68 s. ISBN 978-80-904413-6-1.

Obr. 78: Procentuální vyjádření počtu typů náměstí v Brně, Galíková 2017

Obr. 79: Kříž, Burianovo náměstí, Galíková 2016

Obr. 80: Památník, Burianovo náměstí, Galíková 2016

Obr. 81: Detail povrchů na náměstí I., Galíková 2016

Obr. 82: Detail povrchů na náměstí II., Galíková 2016

Obr. 83: Detail povrchů na náměstí III., Galíková 2016

Obr. 84: Detail povrchů na náměstí IV., Galíková 2016

Obr. 85: Detail povrchů na náměstí V., Galíková 2016

Obr. 86: Detail povrchů na náměstí VI., Galíková 2016

Obr. 87: Lavička, Burianovo náměstí, Galíková 2016

Obr. 88: Odpadkový koš, Burianovo náměstí, Galíková 2016

Obr. 89: Detail kladu dlažby kolem kaple Sv. Václava, Galíková 2017

Obr. 90: Detail kladů dlažeb pro Burianovo náměstí, Galíková 2017

Obr. 91: Navržená lavička a odpadkový koš, Galíková 2017

Seznam map a mapové zdroje

Mapa 1: Analýza širších vztahů

Mapa 2: Analýza bližších vztahů

Mapa 3: Analýza brněnských náměstí

Mapa 4: Typologie brněnských náměstí

Mapa 5: Analýza povrchů, mobiliáře a inženýrských sítí

Mapa 6: Analýza územního plánu

Mapa 7: Analýza funkcí a služeb

Mapa 8: Analýza vizuálních vazeb I

Mapa 9: Analýza vizuálních vazeb II

Mapa 10: Inventarizace zeleně

Mapa 11: Analýza provozu

Mapa 12: Problémový výkres

Inženýrské sítě, Magistrát města Brna, Odbor městské informatiky, Oddělení GIS, dwg soubor, poskytl: RNDr. Dana Glosová, Ing. Lenka Hrčková, 2017

Podkladový soubor městských částí Brno-Žabovřesky a Brno-střed, Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta v Lednici, dwg soubor, poskytl: Ing. Viktor Filipi, 2017

Brněnský architektonický manuál [online] [cit.26.2.2017] Dostupné z:
<http://www.bam.brno.cz/stezka/8-zabovresky>

Geologická mapa [online] [cit.1.4.2017] Dostupné z: http://mapy.geology.cz/geocr_25/

Google Maps [online] [cit.18.12.2016]
<https://www.google.cz/maps/@49.212337,16.5798039,323m/data=!3m1!1e3>

Mapy.cz, letecká mapa [online] [cit.18.12.2016]
<https://mapy.cz/letecka?x=16.5787690&y=49.2121180&z=19>

Mapy.cz, základní mapa [online] [cit.18.12.2016]
<https://mapy.cz/zakladni?x=16.5895274&y=49.2072879&z=16>

Půdní mapa [online] [cit.18.12.2016] <http://mapy.geology.cz/pudy/>

Územní plán města Brna. [online] [cit.20.2.2017] Brno – odbor územního plánování a rozvoje
<http://gis.brno.cz/ags/upmb/>

Seznam tabulek

Tab. 1: Inventarizace stromů

Tab. 2: Inventarizace keřů

13. Seznam příloh

Situace

Axonometrie

Řezopohledy

Perspektiva 1

Perspektiva 2

Perspektiva 3

Perspektiva 4

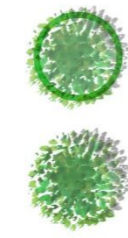

- A Kaple Sv. Václava
- B Pomník
- Pomník obětem první světové války, fašistického násilí a komunistické totality
- C Kříž
- D Trvalkové záhony
- Trvalkové záhony s cibulovinami, kvetoucí od března do září
- E Terasy
- Pobytové terasy sloužící k posezení mezi stromy
- F Restaurnční zahrádky
- G Zastávka MHD
- H Kontejnery na tříděný odpad

- Sedací prvek
- Vstupy a vjezdy do objektů
- Koleje (tramvaj)

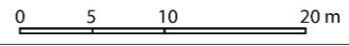

- Pochozí plochy**
- Plochy určené k pohybu chodců
- Pojezdové plochy**
- Plochy vymezené pro průjezd a pakování aut
- Hlavní plochy**
- Reprezentativní plocha před kostelem, plochy restauračních zahrádek, a k nim přiléhajících pojezdových ploch a chodníků

- Stávající stromy**
- Navržené stromy**

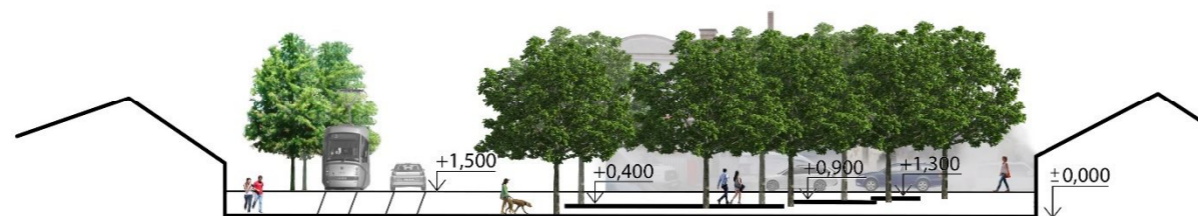
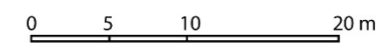
1:500

Wilsonův les

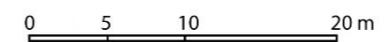

ŘEZOPHLED AA'
1:500

ŘEZOPHLED BB'
1:500

Perspektiva 1

Perspektiva 2

Perspektiva 3

Perspektiva 4